

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

ТИПТІК ОҚУ БАҒДАРЛАМА

БАКАЛАВРИАТ

5В010500 – Дефектология

Алматы, 2016

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

ТИПТІК ОҚУ БАҒДАРЛАМА

БАКАЛАВРИАТ

5В010500 – Дефектология

Алматы, 2016

МАЗМҰНЫ

1. Бағалаудың өлшемдік технологиялары	4
2. Профессиональный русский язык	16
3. Кәсіби бағытталған шетел тілі	27
4. Арнайы мектептегі тәрбие жұмысының теориясы мен әдістемесі..	36
5. Мүмкіндігі шектеулі балаларға математиканы оқытудың арнайы әдістемесі	48
6. Арнайы педагогика	62

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

ТИПТІК ОҚУ БАҒДАРЛАМА

ВОТ 2205 Бағалаудың өлшемдік технологиялары

5В010500 – Дефектология

2 кредит

Алматы, 2016
Алғы сөз

1. Абай атындағы ҚазҰПУ жанындағы ҚР БҒМ жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім берудің РОӘК «Білім» тобы мамандықтары бойынша Оқу-әдістемелік бірлестігінде **ДАЙЫНДАЛҒАН және ҰСЫНЫЛҒАН**

2. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігімен **БЕКІТІЛГЕН және ҚОЛДАНЫСҚА ЕНГІЗІЛГЕН**

3. Типтік оқу бағдарлама 2016 жылғы ҚР Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартына сәйкес дайындалған. (Типтік оқу бағдарлама ҚР БҒМ 30.06.2016 ж., № 2 хаттамасымен бекітілген)

4. Пікір берушілер:

Баймуратова А.Т.– п.ғ.к., Коррекциялық педагогиканың Ұлттық ғылыми-тәжірибелік орталығы

Макина Л.К. – психол.ғ.к., доцент Абай атындағы ҚазҰПУ

5. ҚР БҒМ Республикалық Оқу-әдістемелік Кеңесі мәжілісінде **ҚАРАСТЫРЫЛҒАН 30.06.2016 ж., Хаттама № 2.**

Осы типтік бағдарламаны Абай атындағы ҚазҰПУ жанындағы ҚР БҒМ РОӘК «Білім» тобындағы мамандықтары бойынша ОӘБ рұқсатынсыз көбейтуге және таратуға

болмайды.

Түсінік хат

“Бағалаудың өлшемдік технологиялары” курсы болашақ педагог-дефектологтарды кәсіби дарлау маңызды орын алады. Аталған пәнді оқу барысында меңгерген білім, білік, дағдылары студенттерге мүмкіншілігі шектеулі балалардың оқу жетістігін бағалауға, оқу жетістігін бағалаудың заманауи үлгілерін меңгеруге, мүмкіншілігі шектеулі балаларды критериальді бағалау жүйесін ұйымдастыру және жүзеге асыруға мүмкіндік береді.

Аталған курсты оқыту мүмкіншілігі шектеулі оқушылардың оқу жетістіктерін критериальді бағалау технологиясын меңгеруге, бағалаудың құралдарын қолдануға мақсат және мазмұнына сәйкес түзете – дамыту жұмысын ұйымдастыруға жол ашады.

Аталған пәнді оқу кезінде студенттер білуі тиіс:

- Оқушылардың жетістіктерін диагностикалаудың заманауи әдіс-тәсілдері;

- Бағалау іс-әрекетінің мәні, рөлі, қызметі, құрылымы;

- Мүмкіншілігі шектеулі балалардың оқу жетістіктерін критериальді бағалаудың мақсаты және қағидалары;

- Мүмкіншілігі шектеулі балаларды критериальді бағалауды ұйымдастырудың психологиялық - педагогикалық негіздері.

Аталған курсты оқу нәтижесінде студенттер келесідей білік және дағдыларды игеруі тиіс:

- Оқушылардың оқу жетістіктерін бағалау бойынша мұғалім жұмысының мазмұнын сипаттау;

- Бағалау нысаны және нормативтік құжаттардағы талаптарды ескере отырып, жоспарланған нәтижелерді бағалаудың оңтайлы технологиясын таңдау;

- Мүмкіншілігі шектеулі балалардың оқу-танымдық іс-әрекеттерінің ерекшеліктерін ескере отырып, бағалау құралдары мен процедураларын қолдану;

- Критериальді бағалауды ары қарай оқыту туралы шешім қабылдау үшін қолдану;

- Оқушыларды объективті бағалау үшін рубрикаторларды құрастыру және қолдану, оқыту нәтижелерін жоспарлау;

- Оқыту нәтижелерін бағалауды ұйымдастыру үшін заманауи ақпараттық-коммуникативті технологиялар құралдарын қолдану.

Аталған пәнді оқу нәтижесінде студенттерде мынадай құзіреттер қалыптасқан болуы керек:

- Түзету педагогикалық үрдісте критериальді бағалау технологиясын қолдана білу;

- Әдістемелік нұсқауларға сәйкес критериальді бағалауды ұйымдастыру тәсілдерін меңгеру;

- Бағалау процедурасын ұйымдастыру кезінде мүмкіншілігі шектеулі балалардың оқу-танымдық іс-әрекетін психологиялық-педагогикалық ерекшелігін ескере білу.

Пәннің пререквизиттері: «Педагогика», «Арнайы педагогика»,

Пәннің постреквизиттері: «Инклюзивті білім беру», «Мүмкіншілігі шектеулі балаларға математиканы оқыту әдістемесі».

Пәннің тақырыптық жоспары

№	Пәннің тақырыптарының атаулары
1.	Оқушылардың оқу әрекеттерін бағалаудың жалпы жолдары
2.	Критериальді бағалау ұғымын анықтау және оның оқу-танымдық күзiреттiлiктi қалыптастырудағы рөлi
3.	Критериальді бағалау технологиясының моделі
4.	Критериальді бағалау педагогикалық технология ретінде
5.	Критерийлерді жобалау: жалпы жолдары мен құралдары
6.	Мүмкіншілігі шектеулі балалардың жетістіктерін критериальді бағалауын ұйымдастырудың психологиялық-педагогикалық негіздері
7.	Зияты зақымдалған оқушылардың оқу жетістіктерін критериальді бағалау жүйесі
8.	Жеңіл және орташа зияты зақымдалған оқушылардың оқу жетістіктерін бағалаудың критерий
9.	Портфолио оқушылардың жетістіктерін бағалау құралы ретінде
10	Мектеп жасына дейінгі мүмкіншілігі шектеулі балалардың жетістіктерін бағалаудың критерийлері және процедуралары

Пәннің мазмұны

Кіріспе

Бағалау жүйесінің дамуының тарихы. Антикалық өркениеттің педагогикалық жүйесіндегі бағалау жүйесінің орны. Орта ғасырлық еуропа педагогикасындағы бақылау формалары және әдістері. XVI-XIX ғасырларда

бағалау жүйесінің дамуы. Я.А. Коменский, В.Г. Белинскийдің еңбектерінде педагогикалық бағалау мәселелері.

В.Л.Беспалько, И.Л.Лернер, В.М.Полонский, Н.М. Скаткиннің ғылыми еңбектерінде бағалау үрдісінің әдіснамалық негіздері. Оқушылардың оқу жетістіктерін бағалаудың нормативті негіздері. Оқушылардың оқу жетістіктерін бағалау үрдісінің психологиялық аспектілерін құрастыру (Амонашвили Ш.А., Захарова А.И., Липкина А.И., Рыбак Л.А. және т.б.). Баға қоймай оқыту (Д.Б. Эльконин, В.В. Давыдов, Г.А.Цукерман). Оқушылардың оқу жетістіктерін бағалаудың шетелдік жүйесінің әдебиеттер көмегімен талдау.

Аталған пәннің мақсаты студенттерде критериальді бағалау технологиясы туралы қалыптасқан білімдерін мүмкіншілігі шектеулі балаларды оқыту және тәрбиелеу тәжірибесінде жүзеге асыра білу болып табылады.

Пәннің міндеттері:

- мүмкіншілігі шектеулі балалардың оқу жетістіктерін критериальді бағалау жүйесін жүзеге асыру тәсілдері және ғылыми негіздерін ашып көрсету;
- оқушыларды дәстүрлі бағалау жүйесіне критериальді бағалау жүйесіне көшу қажеттілігін негіздеу;
- мүмкіншілігі шектеулі балаларды критериальді бағалау процедураларын ұйымдастыруға қойылатын нақты талаптарды жүйелеу;
- мүмкіншілігі шектеулі балалардың оқу-танымдық ерекшеліктерін ескере отырып, бағалау құралдарын қолдану біліктілігін қалыптастыру ;
- таңдаған мамандық аясында оқушылардың жеке –тұлғалық спаларын және қабілеттерін дамытуға әсер ету.

Пәнді оқыту нысаны оқушылардың оқу жетістіктерін критериальді бағалау үрдісі.

Курсты оқыту пәні мүмкіншілігі шектеулі балалардың оқу жетістіктерін критериальді бағалау жүйесін жүзеге асыру әдістері, формалары және құралдары.

1 бөлім. Оқушылардың оқу жетістіктерін критериальді бағалаудың ғылыми-теориялық негіздері

1.1.Тақырып. Оқушылардың оқу әрекеттерін бағалаудың жалпы жолдары

Бағалаудың оқу үрдісіндегі орны мен рөлі. Оқушылардың оқу жетістіктерін бағалаудың негізгі жолдары. Оқу әрекетін бағалау мәселелері. Оқушылардың жетістіктерін бағалаудың мақсаты және міндеттері. Бағалау жүйесінің қызметі: құқықтық, диагностикалық, оқытушылық, ұйымдастырушылық, тәрбиелілік, бағыттаушылық, ақпарттық. Бағалау әрекетінің құрылымы. Бағалауға әсер ететін факторлар. Оқушылар оқу жетістіктерін бағалау моделі: дәстүрлі когнитивті модель, нәтижеге

бағытталған модель. Бағалау жүйесінің дамуының заманауи тенденциялары. Бағалаудың критериальді бағытталған жолы.

1.2. Тақырып. Критериальді бағалау ұғымын анықтау және оның оқу-танымдық күзiреттiлiктi қалыптастырудағы рөлi

Бағалаудың критериальдық тәсілі туралы түрлі ойларды талдау. “Критериальді бағалау” ұғымының мазмұны. Критериальді бағалаудың мақсаттары, міндеттері, қызметтері. Критериальді бағалау жүйесінің негізгі элементтерінің сипаттамалары: үрдісті талдау; кері байланыс; оқыту мақсаты мен қол жеткізген нәтижелерінің сәйкес келу деңгейін анықтау; жеке және топтық түзету жұмысын ұйымдастыру кезіндегі қиындықтарды анықтау; оқушылардың оқу әрекетін ынталандыру үшін психологиялық қолайлы білім беру ортасын құру.

1.3. Тақырып. Критериальді бағалау технологиясының моделі

Оқушылардың жеке тұлғасы және қоғам қажеттілігімен шартталған бағалау мақсаты. Мақсатқа жетуді қамтамасыз ететін қағидалар (критериальдігі, қалыптастырушы және анықтаушы бағалаудың бірлігі, критериальді бағалаудың диагностикалық негізі). Білім беру ұйымдарының бағалау саясаты. Бағалау әрекетінің ұйымдастырушылық- педагогикалық жағдайы. Педагогикалық диагностикалау процедурасы (қалыптастырушы және анықтаушы критериальді бағалаудың картасы, тестілеу, сауалнамалау, бақылау, сұхбаттау).

2 бөлім. Мүмкіншілігі шектеулі балалардың оқу жетістіктерін критериальді бағалаудың технологиялық негіздері

2.1. Тақырып. Критериальді бағалау педагогикалық технология ретінде

«Педагогикалық технология» ұғымын анықтау. Педагогикалық технология жүйелік категория ретінде білім беру ұйымдарында оқыту сапасының педагогикалық технологиямен байланысы. Педагогикалық құрылымдық компоненттері: оқыту мақсаты; оқыту мазмұны; педагогикалық әсер ету құралдар; оқу үрдісін ұйымдастыру, оқыту құралдары және ынталандыру; оқытушы мен оқушы оқыту үрдісінің субъектісі ретінде; әс-іс-әрекеттің нәтижесі. Критериальді бағалау жүйесінің қағидалары: оқыту және тәрбиелеу жүйесінің байланысы, маңыздылығы, объективтілігі, дұрыстығы, кіріктірілгендігі, анықтығы, сенімділігі, тиімділігі, жүйелілігі, жан-жақтылығы. Бағалаудың кезеңдері және құралдары. Критериальді кестелер (рубрикаторлар). Бағалау түрлері. Ішкі және сыртқы бағалау. Сыртқы бағалаудың нәтижелерін модерациялау.

2.2. тақырып. Критерийлерді жобалау: жалпы жолдары мен құралдары

Оқушылардың оқу әрекеттерінің нәтижелерін бағалау критерийлерін анықтаудың негізгі жолдары. Оқу материалының меңгеру деңгейіне сәйкес оқушылардың оқу жетістіктерінің критерийлерін салыстыру (Б.Блум, В.П. Симонов, В.Г. Королева, В.П. Беспалько, В.Н. Максимова, М.Скаткин). «Таксомания» ұғымының анықтамасы. Б.Блумның таксоманиясы бойынша оқытудың деңгейлік мақсаттарын сипаттау. Таксоманияны оқыту нәтижелерін бағалау құралы ретінде қолдану.

2.3. тақырып. Мүмкіншілігі шектеулі балалардың жетістіктерін критериальді бағалауын ұйымдастырудың психологиялық-педагогикалық негіздері

Деңгейлік критериальді мақсат қою негізінде түзету-педагогикалық үрдісті жобалау технологиясы. Мақсаты, оқу мазмұны, педагогтың іс-әрекеті, оқушылардың іс-әрекеті, педагогикалық диагностика, бағалау жетістіктері. Түзету педагогикалық үрдісті жобалау қағидалары. Педагогикалық жобалаудың кезеңдері, формалары. Бағалау оқыту сапасын диагностикалау және мониторингтеу бөлігі ретінде. Оқу жетістіктерін критериальді бағалау жүйесін мүмкіншілігі шектеулі балаларға бейімдеу. Бағалау құралдарын таңдау. Бағалау көрсеткіштері педагогикалық квалиметриялық құрал ретінде. Оқу міндеттерінің таксоманиясы негізінде құрастырылған бағалау көрсеткіштері. Оқушылардың жетістіктерінің деңгейлері: білім (білу, есте сақтау, қайталау); түсіну (оқытылған материалдың мазмұнын түсіну қабілеті); қолдану (оқытылған материалды қолдана білу). Бақылау-диагностикалық материалдарға қойылатын талаптар. Бағалау нәтижелерін ұсыну (тақырып бойынша оқушылардың оқу жетістігінің картасы).

2.4. тақырып. Зияты зақымдалған оқушылардың оқу жетістіктерін критериальді бағалау жүйесі

Зияты зақымдалған оқушылардың оқу жетістігін бағалау жүйесінің негізгі жолдары: әр түрлі топтағы оқушылардың оқу материалын меңгеру мүмкіндіктерін есепке алу; оқушылардың әр түрлі іс-әрекет кезіндегі мүмкіндіктері мен қабілеттерін анықтау; денсаулығын сақтау. Арнайы білім беру бағдарламаларындағы оқу материалдарын меңгеру кезіндегі зияты зақымдалған оқушылардың ерекшеліктерінің сипаттамасы. Оқу үрдісінің нәтижесін бақылау және бағалау. Бақылаудың түрлері және формалары (күнделікті, сабақтық), үздіксіз (тақырыптық) және қорытынды. Сипаттап бағалау және оның қызметтері.

2.5. тақырып. Жеңіл және орташа зияты зақымдалған оқушылардың оқу жетістіктерін бағалаудың критерий

Критериальді бағалау процедурасына қойылатын талаптар. Жеңіл зияты зақымдалған оқушылардың оқу пәндері бойынша оқу әрекетінің нәтижесін

бағалау және оқытудан күтетін нәтижелер (деңгейлік мақсат қою). Жеңіл және орташа зияты зақымдалған оқушылардың оқу жетістіктерін бағалау процедураларының кезеңдері: бағалау әрекетінің мақсатын анықтау; бағалау нысанын сипаттау (күтілетін нәтиже ретінде, нақты көрсеткіштер мен индикаторлар); бағалау көрсеткішін анықтау (әр түрлі деңгейдегі жетістіктер); бағалау құралдарын құрастыру; бағалау нәтижелерін ұсыну формасы (педагогикалық құжаттар); бағалау жүйесін қолдану шартын анықтау.

2.6. тақырып. Портфолио оқушылардың жетістіктерін бағалау құралы ретінде

«Портфолио» ұғымының анықтамасы. Оқушы портфолиосының мақсаты және мазмұны. Портфолионың қызметі: диагностикалау, ынталандырушылық, мазмұндық, дамытушылық, рейтингтік. Құру мақсатына қарай портфолионы топтастыру. Портфолионы құрастыру кезеңдері. Оқушының портфолиосын бағалау. Портфолионы үздіксіз бағалау. Портфолионы бағалау формасы. Оқушының портфолиосын бағалау критерий: ішкі және сыртқы бағалау.

2.7. тақырып. Мектеп жасына дейінгі мүмкіншілігі шектеулі балалардың жетістіктерін бағалаудың критерийлері және процедуралары

Мектеп жасына дейінгі мүмкіншілігі шектеулі балалардың жетістігін критериальді бағалау процедурасына қойылатын талаптар. Мектеп жасына дейінгі мүмкіншілігі шектеулі балалардың жетістігін бағалау процедурасының кезеңдері. Мектеп жасына дейінгі зияты зақымдалған, көру, есту, сөйлеу қабілеті зақымдалған балалардың жетістіктерін бағалау жүйесі және сапасын өлшеу. Көрсеткіштер(индикаторлар) жүйесін құру мақсаты. Индикаторлар қызметі және құрылымы. Индикаторлар жүйесін жүзеге асыру шарттары. Білім беру салалары мен индикаторлар мазмұны. Білім беру салалары бойынша мектеп жасына дейінгі мүмкіндігі шектеулі балалардың жетістіктерінің критерийлері, көрсеткіштері, деңгейлері.

Семинар сабақтардың тақырыптарының тізімі

1. Бағалау жүйесінің дамуының тарихы.
2. Оқушылардың жетістіктерін диагностикалау әдістері мен тәсілдерінің қазіргі заманғы жағдайы.
3. Оқушыларды оқу жетістіктерін критериальді бағалаудың мән, рөлі, қызметі.
4. Критериальді бағалау технологиясының моделі.
5. Оқушылардың оқу жетістіктерін критериальді бағалау педагогикалық технология ретінде.
6. Бағалау кезеңдері мен құралдары.

7. Таксомания оқыту нәтижесін бағалау құралы ретінде.
8. Оқу жетістіктерін критериальді бағалау жүйесін мүмкіншілігі шектеулі балаларға бейімдеу мәселелері.
9. Мүмкіншілігі шектеулі балалардың жетістіктерін критериальді бағалауын ұйымдастырудың психологиялық-педагогикалық негіздері
10. Деңгейлік критериальді мақсат қою негізінде түзету-педагогикалық үрдісті жобалау технологиясы.
11. Зияты зақымдалған оқушылардың оқу жетістігін бағалау жүйесінің негізгі жолдары
12. Арнайы білім беру бағдарламаларындағы оқу материалдарын меңгеру кезіндегі зияты зақымдалған оқушылардың ерекшеліктері
13. Жеңіл зияты зақымдалған оқушылардың оқу пәндері бойынша оқу әрекетінің нәтижесін критериальді бағалау процедурасына қойылатын талаптар.
14. Мектеп жасына дейінгі мүмкіншілігі шектеулі балалардың жетістіктерін бағалаудың критерийлері және процедуралары.
15. Портфолио оқушылардың жетістіктерін бағалау құралы ретінде.

СӨЖ және СООЖ арналған тапсырмалар тізімі

1. Мүмкіншілігі шектеулі балалардың жетістіктерін бағалау жүйесін шетелдік әдебиеттерден талдау. Әрқайсысына қысқа сипаттама беру.
2. Критериальді бағалау қағидаларын, міндеттерін, қызметтерінің тізімін құрастыру және өз нұсқаларын ұсыну. Тізімді толықтыру және таңдауын негіздеу.
3. Қолданылағын әдебиеттер негізінде арнайы білім берудегі бағалау жүйесінің дамуына арналған презентация жасау.
4. Әр түрлі авторлардың педагогикалық технологияларды топтастыруын талдау және оны критериальді бағалау технологиясымен сәйкестендіру.
5. Отандық және шетелдік педагогикадағы критерия ұғымының аналогиясын жасау.
6. «Критерий» ұғымының сандық және сапалық мазмұнын ашып көрсету. Мысал келтіру.
7. «Дескриптор» ұғымының мазмұнын ашу. Нақты мысалдары арқылы дескриптордың мағынасын көрсету.
8. Осыпән бойынша глоссарий құрастыру, қалыптастыруш бағалау, анықтаушы бағалау, критерий, рубрика, дискрипторлар ұғымының мазмұнын ашып көрсету.
9. Мүмкіншілігі шектеулі балаларға критериальді бағалау технологиясын ендіру үрдісіндегі қиындықтарды талдау. Оларды шешу жолдарын негіздеу.
10. Арнайы мектептердегі әр түрлі топтағы оқушылардың оқу-танымдық әрекеттерін диагностикалық тексерудің түрлі нұсқаларын құрастыру және таңдау.

11. Бағдарламадағы таңдалған тарау бойынша мүмкіндігі шектеулі балалардың жетістігін бағалаудың критериальді кестесін құрастыру.
12. Критериальді бағалау жүйесін тиімді ұйымдастыру үшін мүмкіншілігі шектеулі балалардың психологиялық-педагогикалық ерекшеліктерін ескеру керектігін талдау.
13. Оқушылардың жетістіктерін деңгейлеп сипаттауға байланысты әр критерийға сәйкес балл саны бар критериальдық кестені құрастыру.
14. Таңдап алынған білім саласы бойынша («Денсаулық», «Әлеумет», «Тану», «Коммуникация», «Шығармашылық») мектепке дейінгі мүмкіншілігі шектеулі балалардың жетістіктерін педагогикалық диагностикалау үшін индикаторлар кестесін пайдалану.
15. Білім берудің бір саласы бойынша (таңдалған) мектеп жаына дейінгі мүмкіншілігі шектеулі балалардың жетістіктерін бағалау үшін критерийлер мен көрсеткіштер құрастыру.
16. Бағдарламаның бір бөлімі бойынша (таңдалған) зияты зақымдалған оқушылардың деңгейлік жетістіктеріне сапалы сипаттама беру және педагогикалық диагностика жүргізу.
17. Мүмкіншілігі шектеулі балалардың оқу жетістіктерін бағалау және педагогикалық бақылау жүргізу үшін диагностикалық материалдарды таңдауға және құрастыруға қойылатын талаптар жасау.
18. Таңдалған тақырып бөлім бойынша диагностикалық материалдарды таңдау.
19. Бағдарламаның таңдалған тақырыбы, бөлімі бойынша мүмкіншілігі шектеулі балалардың жетістіктер картасын толтыру.
20. Белгілі уақыт аралығында оқушылардың оқу жетістігі туралы есеп дайындау.

Ұсынылған әдебиеттер тізімі

Негізгі:

1. Беспалько В.П. Слагаемые педагогической технологии. - М.: Педагогика, 1989. – 199 с.
2. Воспитание и обучение детей во вспомогательной школе. / Под ред. В.В. Воронковой. - М: Школа-пресс, 1994, - 416 с.
3. Елисеева И.Г., Даурцева Г.Ю. Организация мониторинга и оценка уровня функциональной грамотности школьников с нарушением интеллекта. - Алматы. САТР. 2015. - 32 с.
4. Красноборова А.А. Критериальное оценивание в школе: учебное пособие.- Пермь,2010.-84 с.
- 5 Методические рекомендации по системе критериального оценивания учебных достижений детей с ограниченными возможностями.- Астана: Национальная академия образования им. И. Алтынсарина,2015.- 54 с.

6. Система критериального оценивания учебных достижений учащихся. Методическое пособие. – Астана, НАО, 2013. – 80 с.
7. Система оценки и измерения качества достижений детей дошкольного возраста с нарушением интеллекта: методические рекомендации к типовой специальной программе воспитания и обучения детей дошкольного возраста с нарушением интеллекта.- Алматы: ННПЦ КП, 2012.- 63 с.

Қосымша:

1. Айдарбекова А.А., Елисеева И.Г., Даурцева Г.Ю., Своеволина С.Ю. Проектирование процесса обучения во втором отделении специальной (коррекционной) школы для детей с нарушением интеллекта. Методические рекомендации. - Алматы. САТР. 2010. - 65 с.
2. Гончарова Н. Мониторинг результативности педагогической деятельности // Педагогическая диагностика. - 2008. -№4. -С. 94-96.
3. Кларин М.В. Педагогические технологии в учебном процессе – М.: Просвещение, 1989. – 231 с.
4. Матрос Д.Ш., Полев Д.М., Мельникова Н.Н. Управление качеством образования на основе новых информационных технологий и образовательного мониторинга. - М.: Педагогическое общество России, 1999. - 96 с.
5. Поташник М.М. Управление качеством образования. -М.: Педагогическое общество России, 2000. – 448 с.
6. Селевко Г. К. Современные образовательные технологии. – М.: Народное образование, 1998.
7. Севрук А.И., Юнина Е.А. Мониторинг качества преподавания в школе: учебное пособие. - М.: Педагогическое общество России, 2004. -144 с.
8. Салина Р.М, Жумагазина Г. Критерии оценивания учебных достижений учащихся // Профессионал Казахстана. – №10 (53). – 2007. – С. 30-34.
9. Технологические основы коррекционно-педагогической работы с детьми дошкольного возраста с нарушением интеллекта: методические рекомендации/ сост.Б.С. Халыкова, О.В. Завалишина.-Алматы,2014.-86 с.

Нормативтік әдебиеттер:

1. Государственная программа развития образования в РК на 2011-2020гг. – Астана, 2011 г.
2. Государственный общеобязательный стандарт дошкольного воспитания и обучения. - Астана, 2012.
3. Национальный план действий по развитию функциональной грамотности школьников на 2012 – 2016 годы. Утвержден постановлением Правительства Республики Казахстан от 25 июня 2012 года № 832.

Интернет көздерінің тізімі:

1. Психология педагогической оценки// Электронный ресурс .- Режим доступа: knowledge.allbest.ru.
2. Назарбаев Интеллектуальные школы « Новые подходы к оцениванию учебных достижений» // Электронный ресурс. – Режим доступа: obuchenie.saduks.com?news=153

Құрастырушылар:

Аутаева А.Н.- психол.ғ.к., Абай атындағы ҚазҰПУ

Завалишина О.В. – п.ғ.к., доцент Абай атындағы ҚазҰПУ

Бутабаева Л.А. – «6М010500-Дефектология» мамандығы бойынша педагогика ғылымдарының магистрі

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

ТИПОВАЯ УЧЕБНАЯ ПРОГРАММА

РРҮа 3206 Профессиональный русский язык

5В010500 – Дефектология

2 кредита

Алматы, 2016

Предисловие

1. **Разработана и внесена** УМО по группе специальностей «Образование» РУМС МОН РК при КазНПУ имени Абая
2. **Утверждена и введена в действие** приказом Министерства образования и науки Республики Казахстан
3. Типовая учебная программа разработана в соответствии с государственным общеобязательным стандартом образования РК 2016 года (Типовой учебный план, утвержденный протоколом № 2 заседания РУМС МОН РК от 30.06.2016 г.)
4. **Рецензенты:**
Рсалдинова А.К.- к.п.н., доцент, РГКП «Өрлеу»
Жумабаева А.Е. – д.п.н., профессор, КазНПУ имени Абая
5. **РАССМОТРЕНА** на заседании Республиканского Учебно-методического Совета от **30.06.2016** года. **Протокол № 2**

Настоящие типовые программы не могут быть тиражированы и распространены без разрешения УМО по специальностям группы «Образование» РУМС высшего и послевузовского образования МОН РК на базе КазНПУ имени Абая

Пояснительная записка

Курс «Профессиональный русский (казахский) язык» является одной из дисциплин, предназначенных для изучения студентами включенный в обязательный компонент базовых дисциплин ГОСО специальности 5В010500 – Дефектология.

Профессиональный русский язык – это особая функциональная разновидность литературного языка, обслуживающая профессиональную сферу общения. Изменился, в частности, и статус русского языка как вузовской дисциплины.

Объект дисциплины - процесс формирования коммуникативной профессиональной компетентности, включенный в обязательный компонент базовых дисциплин ГОСО специальности 5В 010500 – Дефектология.

Предмет дисциплины - особая функциональная разновидность литературного, профессионального, научного языка как компонент высшего педагогического профессионального образования педагога-дефектолога по специальности 5В010500 – Дефектология (специализации: логопедия, сурдопедагогика, тифлопедагогика, олигофренопедагогика).

Необходимым качеством носителя (потребителя) данного языка становится профессионализм, компетентность, который требует владения понятийно-категориальным аппаратом определенной сферы деятельности и соответствующей ему системой терминов и понятий. Дисциплина формирует представление студентов о профессиональном (специальном) языке и стиле общения как основном инструменте профессиональной деятельности. Курс создает основу для понимания понятийно-категориального аппарата специальной педагогики, для дальнейшего освоения дисциплин профессионального цикла и прохождения профессиональной практики в коррекционных образовательных учреждениях.

Цель дисциплины- способствовать осознанию студентами особенностей профессиональной речи дефектолога (и шире), а также помочь будущим специалистам более эффективно и профессионально использовать речь как основной инструмент профессиональной деятельности.

Задачи дисциплины «Профессиональный русский (казахский) язык»:

- Дать характеристику профессионального стиля русского литературного языка в целом.

- Проанализировать понятийно-категориальный аппарат специальной педагогики (логопедии, сурдопедагогики, тифлопедагогики, олигофренопедагогики, специальной психологии и др.) как раздела профессионального стиля общения.
- Рассмотреть основные лингвистические и психолингвистические характеристики профессиональной речи дефектолога.
- Дать определение понятию медико-педагогического дискурса, раскрыть профессиональные особенности рекомендаций дефектолога и особенности его общения с ребенком и его родителями.

В результате изучения курса студент должен:

знать: основные направления государственной политики в области языка, стили и модели речевых жанров русского языка (в том числе профессионального языка), языковые нормы русского литературного языка, основные законы риторики, приемы и средства публичного выступления;

уметь: анализировать и оценивать социально, личностно и профессионально значимую информацию, социокультурные явления; толерантно воспринимать социальные и культурные различия; логически верно, аргументированно и ясно строить устную и письменную речь, давать определения, приводить примеры и доказательства;

владеть: навыками литературной письменной и устной речи; приемами публичного выступления; навыками аргументации, ведения дискуссии и полемики; способами получения информации из разных источников.

Основные требования, характеризующие профессионально-ориентированную языковую компетентность:

- владение профессиональными терминами и понятиями (общенаучная, межнаучная и узкоспециальная терминология на русском языке);
- умение слушать, понимать и конспектировать лекции и сообщения на русском языке;
- умение письменно оформлять и передавать необходимую информацию (рефераты, презентации, резюме, аннотации, тезисы на русском языке и др.);
- проведение деловых бесед и диалогов профессионального характера;
- знание разговорных штампов и профессиональных фразеологических оборотов;
- иметь представление о научно-педагогических достижениях

национальных культур (собственной и иной) в развитии общечеловеческой культуры;

- понимать важность изучения русского языка и потребности пользоваться им как средством профессионального общения в условиях вхождения нашей страны в мировое сообщество;

- владеть информационной компетенцией уметь работать с книгой, учебником, справочной литературой, словарями, может использовать перевод, находить необходимую информацию в библиотеках и Интернет-источниках.

Типовая программа «Профессиональный русский (казахский) язык» состоит из основных трех разделов:

Раздел 1 **«Профессиональный русский язык, как учебная дисциплина»** дает общее представление о профессиональном языке, его структуре и функциях.

Раздел 2 **«Введение в педагогическую профессию педагога-дефектолога на профессиональном русском языке»** позволяет студентам изучить основные общенаучные и специфические термины специальной педагогики и специальной психологии их употребление на русском языке.

Раздел 3 **«Профессиональная психолого-педагогическая терминология на русском языке»** знакомит с терминологическим аппаратом основных базовых и профилирующих дисциплин, а также специальных методик обучения и воспитания детей с ограниченными возможностями (ОВ) (специальная педагогика, специальная психология; развитие детей с ОВ, теория и технология обучения языку, теория и технология обучения математике детей с ОВ, теория и технология обучения с окружающим миром, РСВ и ФП, психодиагностика детей с ОВ др.).

Пререквизиты дисциплины. Педагогика, Социология, Философия, Современный русский язык, История Казахстана, Общая психология, Специальная психология, Введение в специальность, Основы логопедии, Специальная педагогика с историей, Информатизация образования, Психолого-педагогическая диагностика детей с ОВ.

Постреквизиты дисциплины. Методика обучения детей языку в специальной школе, Специальная дошкольная педагогика, Психология речи с основами психолингвистики, Методика воспитательной работы в специальной школе, Семейное воспитание с ОВ, Планирование научных

исследовании, Методика обучения грамоте детей с ОВ, Коррекция письменной речи.

Тематический план дисциплины

Раздел 1 Профессиональный русский язык, как учебная дисциплина.

Раздел 2 Введение в педагогическую профессию педагога-дефектолога на профессиональном русском языке.

Раздел 3 Профессиональная психолого-педагогическая терминология на русском языке.

Содержание дисциплины

Раздел 1. Профессиональный русский язык, как учебная дисциплина.

Введение в предметную область специальности на профессиональном казахском (русском) языке. Предмет, цель и задачи дисциплины «Профессиональный казахский (русский) язык». Связь профессионального русского языка с дисциплинами специальности.

Понятие «профессиональный язык». Профессиональный русский язык как дисциплинарный феномен, обслуживающий определенную сферу деятельности (с учетом специфики и специальности).

Термин. Специфические особенности термина (однозначность, краткость и соответствие нормам и правилам русского языка).

Терминологическое поле. Дефиниции. Терминологические словообразовательные модели. Способы словообразования. Слова, словосочетания, фразеологические единицы.

Общенаучная, межнаучная и узкоспециальная терминология. Лексический состав профессиональной лексики педагога-дефектолога. Специальная лексика. Неспециальная лексика общенаучного употребления. Группы профессиональной лексики: сфера деятельности; объект деятельности; субъект деятельности; средства деятельности; продукт деятельности.

Стилевые и жанровые особенности научного стиля. Научный, официально-деловой, публицистический, разговорный стили речи. Научно-речевая культура. Профессиональный вариант нормы.

Трансформация и дифференциация профессионального русского языка.
Гармонизация национальной и международной систем понятий.

Раздел 2. Введение в педагогическую профессию педагога-дефектолога на профессиональном русском языке.

Основы формирования овладения предметно-языковым материалом.

Основные термины и их употребление. Речевые конструкции с применением данных терминов. Аудирование и ориентация в текстах по темам специальности. Работа со словарями.

Личность и ее проблемы в современном обществе. Непрерывное образование как условие профессионально-личностного роста учителя.

Педагогическая профессия и основные направления ее развития в специальной педагогике и психологии, психодиагностике детей с ОВ. Педагогическая деятельность и основные ее аспекты.

Система специального педагогического образования в РК. Функции профессии педагога-дефектолога. Требования к профессии педагога-дефектолога. Педагогическое общение как основа взаимодействия субъектов педагогического процесса. Культура речи педагога-дефектолога. Мотивация выбора профессии педагога-дефектолога.

Раздел 3. Профессиональная психолого-педагогическая терминология на русском языке.

Базовый категориально-понятийный аппарат в его профессиональном языковом выражении. Профессиональная терминология.

Терминологический аппарат общей и специальной педагогики и психологии.

Специальный профессионально-ориентированный материал и его использование в заданных профессиональных ситуациях. Характеристика содержания предметной области по специальности. Профессиональная компетентность педагога-дефектолога.

Ориентация в текстах на русском языке, диалогическая речь и монологическое высказывание профессионального содержания. Аннотирование, конспектирование, резюмирование текстов по темам:

- Психология и развитие человека.
- Специальная психология (Основные виды нарушений развития детей, особенности психомоторного развития, логопсихология, сурдопсихология, тифлопсихология, олигофренопсихология и др.).
- Специальная дидактика- наука об обучении детей с ограниченными возможностями.
- Методы, средства и формы коррекционно-развивающего обучения в специальной педагогике.
- Теория и методика воспитательной работы в специальной школе.
- Формирование личности детей с ОВ в коррекционно-развивающем процессе.
- Методы, средства и формы обучения и воспитания в специальной педагогике.
- Система специального образования в Республике Казахстан.
- Педагогические технологии в специальной педагогике. Содержательно-методические линии, основные понятия и способы действий по методикам обучения:
 - грамоте, развитию связной устной и письменной речи детей с ОВ, ППО, РСВ и ФП.
 - познанию мира («Окружающего мира»), «Самопознания».
 - математике, информатике.
 - изобразительному искусству, музыке, трудового обучения.

Перечень семинарских занятий

1. Особенности использования профессионального русского языка в дефектологии.
2. Терминологические словообразовательные модели.
3. Способы словообразования.
4. Общенаучная, межнаучная и узкоспециальная терминология.
5. Лексический состав профессиональной лексики педагога-дефектолога начального образования.
6. Специфические особенности термина (однозначность, краткость и соответствие нормам и правилам русского языка).
7. Система терминов. Уточнение терминов в процессе практической работы по изучению разделов специальной педагогики и психологии (темы предоставляются по выбору студентов).
8. Самостоятельное составление глоссария по темам научных исследований (темы предоставляются по выбору студентов).

9. Терминологический аппарат специальной педагогики и психологии.
10. Система специального образования в Казахстане и перспективы ее развития.
11. Терминологический аппарат общей и специальной психологии.
12. Терминологический аппарат по нарушениям психомоторного развития детей с ОВ.
13. Методы, средства и формы воспитания в современной специальной педагогике и ее отдельным отраслям.
14. Терминологический аппарат по современным информационным, основным и вспомогательным средствам коррекции и компенсации.
15. Терминологический аппарат по дисциплине «Методика обучения детей языку в специальной школе».

Тематика СРС

Презентации и аннотирование статей, составление конспектов и тезисов по темам:

1. Становление и развитие специальной педагогической науки в Казахстане.
2. Личностно-ориентированное образование как педагогическая проблема современной коррекционной школе.
3. Урок в условиях коррекционно - развивающего обучения.
4. Организация педагогического процесса в специальной школе.
5. Учет возрастных и индивидуальных особенностей детей с ОВ в процессе коррекционно - развивающего обучения.
6. Обзор научно-педагогической литературы по проблеме научноисследования.
7. Основные понятия, применяемые в методике обучения русскому языку в специальной школе.
8. Основные понятия, применяемые в методике обучения грамоте в специальной школе.
9. Основные понятия, применяемые в методике обучения математике в специальной школе.
10. Основные понятия, применяемые в методике по развитию письменной речи у детей с ОВ.

Список рекомендуемой литературы

Основная литература

1. Дефектологический словарь. – в II томах. / Под ред. Пенина Г.Б. М.-2007.
2. Дефектология. Словарь справочник. / Под ред. Б.П. Пузанова. – М., 2007.
3. Селиверстов В. И. Словарь логопеда.- М.- 2005

4. Бейлинсон, Л. С. Профессиональная речь логопеда : Учебно-методич. пособие / Л. С. Бейлинсон. - М.: Сфера, 2005. - 160 с.
5. Алмазова А.А. Тенденции развития лингвистической подготовки логопедов в процессе стандартизации высшего профессионального образования / Наука и школа — № 4, 2011 – с. 8-14
6. Савостьянов, А. И. Техника речи в профессиональной подготовке учителя / А.И. Савостьянов. - М. : ВЛАДОС, 2001. - 144 с.
7. Ахманова, О. С. Словарь лингвистических терминов. - М., 1966.
8. Психологический словарь /Под ред. В.П.Зинченко, Б.Г.Мещерякова. - 2-е изд. перераб. и доп. - М.: Педагогика-Пресс, 1997.
9. Культура русской речи. Учебник для вузов. Под ред. проф. Л. К. Граудиной и проф. Е. Н. Ширяева. - М.: Издательская группа НОРМА-ИНФРА М, 1999. - 560 с.
10. Красивова А.Н. Деловой русский язык: Учебно-практическое пособие. - М.: Из-во МФА, 2001. С. 80.
11. Макаров, М.Л. Основы теории дискурса / М.Л. Макаров. - М., 2003.
12. Казахско-русский, русско-казахский словарь/ под ред. Р.Г. Сыздыковой, К.Ш., Кусаин.- Алматы: Дайк-Пресс, 2002.
13. Специальная педагогика. /Под ред. Н.М.Назаровой М., «Академия» 2010.
14. Бурлачук Л.Ф., Морозов С.М. Словарь справочник по психологической диагностике. – Киев, 1989.
15. Настольная книга педагога-дефектолога /Т.Б.Епифанцева и др. Изд.3-е – Ростов н/Д: «Феникс», 2007.

Дополнительная литература

1. Выготский Л.С. Проблемы дефектологии. М., 1995.
2. Коджаспирова Г. М. Педагогика в схемах, таблицах и опорных конспектах. — М., Айрис Пресс, 2007.
3. Нестерова О.В. Педагогическая психология в схемах, таблицах и опорных конспектах: учеб.пособие для вузов.- М.: Айрис-пресс, 2006.-112с.
4. Алмазова А.А., Костенкова Ю.А. Специальное (дефектологическое) образование в России: концептуально-методологические основы: Монография. – М.: ПАРАДИГМА, 2014.-159 с.
5. Сулейменова Р.А. Система ранней коррекционной помощи детям с ограниченными возможностями в Казахстане: проблемы создания и развития. Алматы, 2001.
6. Леонтьев А.Н. Лекции по общей психологии. -М., 2005.
7. Мухина В.С. Возрастная психология: феноменология развития, детство, отрочество.-М. Академия, 2004 г.
8. Львов А. Словарь по методике преподавания русского языка. М.-1996.
9. Энциклопедический лингвистический словарь казахского языка. Алма-Ата, 1989.
10. Намазбаева Ж.И. Психология. Алматы. «Prints», 2005.

11. Намазбаева Ж.И., Сангилбаев О.С., Орысша - қазақша психологиялық сөздік. Алматы. «Prints» 2005.

Нормативная литература

1. Государственные общеобязательные стандарты среднего общего образования РК. Начальное общее образование. – Алматы: 2010.
2. Закон РК «О социальной и медико - педагогической коррекционной поддержке детей с ОБ» от 11 июля 2003г., №343 – П ЗРК.
3. Закон Республики Казахстан «О языках».
4. Закон Республики Казахстан «Об образовании». Государственная программа развития образования Республики Казахстан на 2011 – 2020 годы.

Средства обеспечения освоения дисциплины

1. <http://www.kazNPU> электронная библиотека
2. Российская национальная библиотека [Электронный ресурс]. – М., 2000. – Режим доступа: <http://www.nlr.ru:8101/>
3. Электронная библиотечная система «КнигаФонд» <http://www.knigafund.ru/>
4. Электронная педагогическая библиотека: <http://www.Pedlib.Ru>. (каталоги: Дефектология, Логопедия, Психология ...).

Составители типовой программы:

Кошикова Ж.И.- старший преподаватель КазНПУ имени Абая
Даурамбекова А.А. –старший преподаватель КазНПУ имени Абая

CURRICULUM

POFL 3207 Profession-Oriented Foreign Language (English)

5B010500 – Special Education (Defectology)

2 credits

Introduction

1. **THE CURRICULUM DESIGNED AND RECOMMENDED** by education and methodical union of the group of specialties “Education” REMB of MES RK within Abay Kazakh National Pedagogical University
2. **APPROVED AND LAUNCHED** by The Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan
3. The Curriculum was designed in accordance with The Government Compulsory Standard of Education of Kazakhstan of 2016 (Model Curriculum, approved by minute of the meeting REMB of MES RK of 30/06/2016)
4. **Peer-reviews**
Rsaldinova , A.K.- DEd, Associate Professor, Institute for HE Teacher Professional Development “Orleu”, Head of Adult and Inclusive Education Department.
Ismail, N.M.- Professor of Professional Foreign Language Communication Department.
5. **REVIEWED in the meeting of Republic Education Board’s Section Education** on 30 June 2016. Minute №2

All rights reserved. These curricula or parts thereof may not be reproduced in any form, stored in any retrieval system, or transmitted in any form by any means—electronic, mechanical, photocopy, recording, or otherwise—without prior written permission of the education and methodical union of the group of specialties “Education” REMB of MES RK within Abay Kazakh National Pedagogical University.

Explanatory proceedings

Course “Profession-Oriented Foreign Language” is recommended for students of teacher candidate professionals who wish to learn how to use language skills in an area of specialization. This course is included to the Government Compulsory Education Standard as a required course of major 5B010500 – Defectology.

The aim of this course is to teach students who have basic understanding of English Grammar Structure to develop speaking, listening and reading skills in specific field of profession. Students will gain the underpinning knowledge necessary to enable them to develop an holistic understanding of all aspects of special education and current issues and theories in English, which will support all other studies on the course.

This course is provided with different assignments aimed on learning pedagogical and methodological terms, teaching different types of reading, working with dictionary, writing essays and speaking on specified topics.

Indicative contents:

1. Oral communication in professional contexts, e.g.
 - Presentations and debates
 - Discussions and negotiations with English-speaking colleagues
2. Written communication in professional contexts, e.g.
 - Summaries and reports
 - Business letters and emails
 - Essays
3. Listening and reading, e.g.
 - Following speakers and lectures
 - Understanding news and reports on the radio and television
 - Interpreting and summarizing information from English-language professional publications
4. Discussions on topics relevant to the profession, e.g.
 - Ethics and rights when working with children and adults
 - Communicational competence
 - International work

On successful completion of this course, students will demonstrate:

1. Subject-related competencies according to individual level
 - Increased ability to communicate using professional and specialist foreign language; Improvement in individual competence level (A1-C1)

- Understanding and use of English specialist terms in the field of work
 - Competence in reading and writing
 - Ability to discuss with individuals and groups
 - Ability to deal with English-language texts while studying and in research
2. Generic competencies
- Ability to use strategies to decipher the unknown, e.g. other cultures, unfamiliar thoughts or behaviour, challenging texts, unknown words and sentence structures
 - Ability to see language as a means to recognize diverse cultural rationalities, to enable intercultural competence, to develop the willingness to accept and respect people from different linguistic and cultural communities
 - Strategies for independent learning, e.g. using dictionaries

2 credits: 15 hours (lectures), 15 hours (seminars), 30 hours (independent study supervising), 30 hours (independent study).

Course pre-requisites are- “Foreign language”, «Pedagogy», «Social studies», «Philosophy», «General Psychology», «Special Psychology», «Introduction to profession», «Principals of Logopedics», «Special Education with history», «Informatization of Education», «Psychological and pedagogical diagnostics of children with special needs».

Course post requisites are –«Methods of teaching language in special schools», «Special Early Years Pedagogy», «Psychology of speech with basics of psycholinguistics», «Methods of Pedagogical Work in Special School», «Family Education of children with SN», «Planning of research», «Methods of teaching literacy of children with SEN», «Correction of writing» etc.

Course Plan

The Curriculum “Profession-oriented foreign language” consists of three sections:

Section 1 «Basics of Special Education in Kazakhstan» provides general information about Policy on Special Education, Psychological and pedagogical support, Methodology, Explanation of Glossary, Classification of children with SEN.

Section 2 «Didactical principals» allow students to get an understanding of Special education process in Early Years, Preschool, Secondary and Higher Education, Approaches and Strategies of teaching children with SEN, Main types of teaching organization.

Section 3 «Professional psychological and pedagogical glossary in English» provides with terminology main courses as well as with special methods of educating children with SEN.

Course Description

Section 1 «Basics of Special Education in Kazakhstan»

Aim, objectives and main concept of special education. History and tendency of special education development in Kazakhstan. Current tendency of special education development abroad. Current children with special needs policies. Educational rights of children with special rights. Education support for children with SEN. Types of Childhood Disabilities and Other Special Needs.

Glossary of research terminology. Professional vocabulary of special needs educator. Special vocabulary. Non-special vocabulary of general research use.

Research, formal and business, public, informal styles of speech. Research speech culture. Harmonization of national and international systems of concepts.

Section 2 «Didactical principals»

Main terminology and its use. Speaking skills development using terminology. Listening and understanding of profession-oriented texts. Working with vocabulary. General Principles and methods in teaching special needs children. Curriculum designing: Class size and seating arrangement; Activity method of teaching Material resource for instructional learning and teaching. These are in the real objects, colorful toys, taxidering embossed and maps; sketches and prints; Textbooks in print or Braille; Language simple communication for comprehension. Affection: Love, patience and interest of teacher; rewards for acceptable behavior and performance; demonstration and practical application of the theories in form of skill delivery; Individual attention to each child; Individual Educational plan designed to suit the need of each child. Equipment use depends upon the disability.

Section 3 «Professional psychological and pedagogical glossary of terminology in English»

Professional terminology. Glossary of special education and psychology terminology.

Special profession-oriented aid and its using in professional situations. Professional competencies of special education teacher.

Awareness of working with texts in English, dialogue and monologue of professional content. Annotation and making a summary on the following topics:

- Psychology and human development.
- Special psychology (Main types of child development malfunction, peculiarities of psychomotor development, logo psychology, psychology of deaf, psychology of blind, psychology of people with mental disorder).
- Special didactics – branch that is teaching children with special needs.
- Methods, means and types of correctional and developmental teaching in special education.
- Theory and methods of education work in special education.
- Developing the individuality of children with SEN in correctional and developmental process.
- Special education system in Kazakhstan.
- Education approaches in special education.

Seminar topics

1. History and tendency of special education development in Kazakhstan.
2. Current tendency of special education development abroad.
3. Current children with special needs policies.
4. Educational rights of children with special rights.
5. Education support for children with SEN.
6. Types of Childhood Disabilities and Other Special Needs.
7. Glossary of research terminology.
8. Professional vocabulary of special education needs educator.
9. Special vocabulary. Non-special vocabulary of general research use.
10. Research, formal and business, public, informal styles of speech.
11. Research speech culture.
12. Harmonization of national and international systems of concepts.
13. Main terminology and its use.
14. Speaking skills development using terminology.
15. Listening and understanding of profession-oriented texts.
16. Working with vocabulary.
17. General Principles and methods in teaching special needs children.

18. Professional terminology. Glossary of special education and psychology terminology.
19. Special profession-oriented aid and its using in professional situations. Professional competencies of special education teacher.
20. Awareness of working with texts in English, dialogue and monologue of professional content.

Independent student's project topics

Power Point presentations and annotation of research papers, designing abstracts on the following topics:

1. Special education development and current issues in Kazakhstan.
2. Special education provision abroad.
3. Types of children disabilities and other special needs.
4. Current issues in special education abroad
5. Educational Support for Inclusion
6. Special education-current trends
7. Educating children with special needs
8. Special needs teaching ideas
9. Effective Teaching Practices for Students in Inclusive Classrooms
10. The Benefits of inclusive education
11. Oral presentation and research discussion.
12. Thesis writing proposal.
13. Culture of research discussion. Standard turn of speech in research discussion or round table.
14. Main principles of running research discussion.
15. Student-oriented education in current correction pedagogy.
16. Class in term of correction-developmental teaching.
17. The organization of teaching-learning process in special school.
18. Recording the developmental and individual peculiarities of children with SEN in the process of correction-developmental teaching.
19. The review of scientific literature on the issue of research.
20. Children Have the Right to Be Included

Recommended references

Main literature

1. Бейлинсон , Л. С. Профессиональная речь логопеда : Учебно-методич. пособие / Л. С. Бейлинсон. - М.: Сфера , 2005 . - 160 с.
2. Савостьянов, А. И. Техника речи в профессиональной подготовке учителя / А.И. Савостьянов. - М. : ВЛАДОС , 2001. - 144 с.
3. Ахманова, О. С. Словарь лингвистических терминов. - М., 1966.

4. Психологический словарь /Под ред. В.П.Зинченко, Б.Г.Мещерякова. - 2-е изд. перераб. и доп. - М.: Педагогика-Пресс, 1997.
5. Культура русской речи. Учебник для вузов. Под ред. проф. Л. К. Граудиной и проф. Е. Н. Ширяева. - М.: Издательская группа НОРМА-ИНФРА М, 1999. - 560 с.
6. Красивова А.Н. Деловой русский язык: Учебно-практическое пособие. - М.: Из-во МФА, 2001. С. 80.
7. Макаров, М.Л. Основы теории дискурса / М.Л. Макаров. - М., 2003.
8. Казахско-русский, русско-казахский словарь/ под ред. Р.Г. Сыздыковой, К.Ш., Кусаин.- Алматы: Дайк-Пресс, 2002.
9. Специальная педагогика. /Под ред. Н.М.Назаровой М., «Академия» 2006.
- 10.Бурлачук Л.Ф., Морозов С.М. Словарь справочник по психологической диагностике. – Киев, 1989.
- 11.Айсмонтас Б.Б. Общая психология: Схемы. -М., 2002.
- 12.Настольная книга педагога-дефектолога /Т.Б.Епифанцева и др. Изд.3-е – Ростов н/Д: «Феникс», 2007.

Additional literature

1. Выготский Л.С. Проблемы дефектологии. М., 1995.
2. Коджаспирова Г. М. Педагогика в схемах ,таблицах и опорных конспектах. — М., Айрис Пресс, 2007.
3. Нестерова О.В. Педагогическая психология в схемах, таблицах и опорных конспектах: учеб.пособие для вузов.- М.: Айрис-пресс, 2006.-112с.
4. Сулейменова Р.А. Система ранней коррекционной помощи детям с ограниченными возможностями в Казахстане: проблемы создания и развития. Алматы, 2001.
5. Леонтьев А.Н. Лекции по общей психологии. -М., 2005.
6. Мухина В.С. Возрастная психология: феноменология развития, детство, отрочество.-М.Академия, 2004 г.
7. Львов А. Словарь по методике преподавания русского языка. М.-1996.
8. Намазбаева Ж.И. Психология. Алматы. «Prints», 2005.
9. Намазбаева Ж.И., Сангилбаев О.С., Орысша - қазақша психологиялық сөздік. Алматы. «Prints» 2005.
- 10.Ф.Г. Брулева, С.Б. Бегалиева и др. Русский язык. Синтаксис, пунктуация, синонимика, речевые жанры, текст, культура речи. Риторика. Алматы, «Мектеп», 2007г.
- 11.М.Р. Насырова. Практический курс русского языка. Алматы, 1987г.
- 12.Герасименко Н.А. Русский язык.-М.:Академия,2010

Referential literature

1. 25.Словарь по социальной педагогике: Учеб.пособие: Рекомендовано УМО / Авт.- сост. Л.В. Мардахаев. - М.:Издательскийцентр "Академия", 2005. - 368 с.
2. 26. Дефектологический словарь. – в II томах. / Под ред. Пенина Г.Б. М.- 2007.
3. 27. Дефектология. Словарь справочник. / Под ред. Б.П. Пузанова. – М., 2007.
4. Селиверстов В. И. Словарь логопеда.- М.- 2005

Literature of policies

1. 33. Государственные общеобязательные стандарты среднего общего образования РК. Начальное общее образование. –Алматы: 2010.
2. 34.Закон РК «О социальной и медико - педагогической коррекционной поддержке детей с ОВ» от 11 июля 2003г., №343 – П ЗРК.
3. 35.Закон Республики Казахстан «О языках».
4. 36.Закон Республики Казахстан «Об образовании». Государственная программа развития образования Республики Казахстан на 2011 – 2020 годы.

Internet resources

1. 37.Российская национальная библиотека [Электронный ресурс]. – М., 2000. – Режим доступа: <http://www.nlr.ru:8101/>
2. 38.Электронная библиотечная система «КнигаФонд» <http://www.knigafund.ru/>
3. 39.Электронная педагогическая библиотека: <http://www.Pedlib.Ru>. (каталоги:Дефектология, Логопедия, Психология ...).
4. 40. <http://www.csnlg.com/blog/>
5. 41.[http://education.wm.edu/centers/ttac/resources/articles/inclusion/effective teach](http://education.wm.edu/centers/ttac/resources/articles/inclusion/effective_teach)
6. 42. <http://libguides.usc.edu/content.php?pid=83009&sid=2772758>
7. 43. http://www.inclusivechildcare.org/inclusion_glossary.cfm
8. 44. <http://www.abc4lifesuccess.com/glossary.html>

Authors of the curriculum:

Autayeva, A.N.- Psy.D., Associate Professor, Head of the Special Education Department, Abay Kazakh National Pedagogical University.

Tajiyeva, M.K.- MEd., Early Years Lecturer, Early Years and Primary Education Department, Abay Kazakh National Pedagogical University.

ТИПТІК ОҚУ БАҒДАРЛАМА

АМТZhТА 2209 Арнайы мектептегі тәрбие жұмысының теориясы мен әдістемесі

5B010500 - Дефектология

2 кредит

Алматы, 2016

АЛҒЫ СӨЗ

1. Абай атындағы ҚазҰПУ жанындағы ҚР БҒМ жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім берудің РОӘК «Білім» тобы мамандықтары бойынша Оқу-әдістемелік бірлестігінде **ДАЙЫНДАЛҒАН және ҰСЫНЫЛҒАН**

2. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігімен **БЕКІТІЛГЕН және ҚОЛДАНЫСҚА ЕНГІЗІЛГЕН**

3. Типтік оқу бағдарлама 2016 жылғы ҚР Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартына сәйкес дайындалған. (Типтік оқу бағдарлама ҚР БҒМ 30.06.2016 ж., № 2 хаттамасымен бекітілген)

4. Пікір берушілер:

Рсалдинова А. Қ - п.ғ.к., доцент ҚРББЖКБАРИ Педагогика және инклюзивті білім беру кафедрасының меңгерушісі

Макина Л.К. - психол.ғ.к., доцент Абай атындағы ҚазҰПУ

5. ҚР БҒМ Републикалық Оқу-әдістемелік Кеңесі мәжілісінде **ҚАРАСТЫРЫЛҒАН 30.06.2016 ж., Хаттама № 2.**

Осы типтік бағдарламаны Абай атындағы ҚазҰПУ жанындағы ҚР БҒМ РОӘК «Білім» тобындағы мамандықтары бойынша ОӘБ рұқсатынсыз көбейтуге және таратуға болмайды.

Түсіктеме

Азаматтық қоғам дамуының заманауи кезеңінде өскелең ұрпақты тәрбиелеу мәселесінің өсуіне орай «Арнайы мектепте тәрбиелеу жұмысының теориясы мен әдістемесі» курсы зерттеу болашақ арнайы педагогтарды кәсіби даярлауда маңызды орын алып отыр.

«Арнайы мектепте тәрбиелеу жұмысының теориясы мен әдістемесі» пәні мүмкіндігі шектеулі жеткіншектермен балаларға қолданылатын тәрбиелеу үрдісінің спецификалық компоненттерін толық ашуға мүмкіндік береді. Бұл пән ҚР-ның мемлекеттік стандартының жоспарына сай 5B010500-Дефектология мамандығы бойынша базалық компоненттің міндетті пәндеріне кіреді.

«Арнайы мектепте тәрбиелеу жұмысының теориясы мен әдістемесі» пәнін оқытудың **мақсаты** студенттердің отбасында және білім беру ұйымдарында мүмкіндігі шектеулі балаларды тәрбиелеудің түрлі стратегиялық мүмкіндіктері жайында түсініктерін қалыптастыру болып табылады.

Міндеттері:

1. Мүмкіндігі шектеулі және қалыпты балаларды тәрбиелеудің педагогикалық жүйесінің негізгі түрлерімен және мазмұнымен таныстыру;
2. Мүмкіндігі шектеулі балаларды тәрбиелеудің педагогикалық жүйесінде түзету-педагогикалық үрдісті ұйымдастырудың мақсаты және қағидаларымен таныстыру;
3. Педагогикалық диагностиканың қортындысы бойынша тәрбиелік әрекеттің стратегиясын ескеру дағдысын қалыптастыру;
4. МШ балаларды тәрбиелеу мәселелері бойынша қазіргі таңдағы тиімді шешімді қабылдай білу қабілетін қалыптастыру;
5. Арнайы реабилитациялық орталықтағы, балабақшадағы, мектептегі тәрбиешілер қызметінің мазмұны жайында түсініктерін қалыптастыру;
6. Дамуында ауытқушылығы бар балалардың қарым-қатынасын қалыптастыру.

Пәнді игеру барысында қойылатын талаптар

Курсты оқыту студенттердің жалпы және арнайы педагогикалық, психологиялық, логопсихологиялық, сурдопсихологиялық білімдерін ескере отырып жүзеге асырылады.

Студенттердің жұмыстары дәріс, семинар, тәжірибе формасында МШ балаларды түзету-педагогикалық шаралар өткізілетін арнайы мекеме базасында ұйымдастырылады. Курста студенттердің өзіндік жұмыстары жүргізіледі.

«Арнайы мектепте тәрбиелеу жұмысының теориясы мен әдістемесі» курсы бақылаудың төмендегідей формаларын ұсынады:

– СӨЖ бойынша есеп;

- реферат;
- өзін тексеруге арналған сұрақтармен және тесттермен жұмыс жасау;
- эмитхан (тест).

Аталмыш тәрбие дисциплинасының мазмұны кең педагогикалық мағынада, яғни дамуында ауытқушылығы бар балаларды оқыту үрдісімен тығыз байланысты арнайы ұйымдастырылған үрдіс ретінде қарастырылады.

Білім алу үрдісінде студенттердің дамуында ауытқушылығы бар балалардың жалпы психикалық және коммуникативті тілдің дамуына түзетушілік, тәрбиелеу жұмысының ықпалы, кешенділігі, бүтіндігі туралы түсініктері қалыптасуы қажет.

Пәнді игеру деңгейіне қойылатын талаптар ҚР жалпыға міндетті білім беру стандартына сай маманның біліктілік сипатына сәйкес келеді.

Пәнді оқу нәтижесінде студент отбасында және білім беру ұйымдарында мүмкіндігі шектеулі балаларды тәрбиелеудің әдістерімен қағидалары және педагогикалық жүйесі жайында түсініктерді **білуі қажет**;

Пәнді оқу барысында студенттер **білуге міндетті**:

- МШ балаларды тәрбиелеудің психолого-педагогикалық негізін;
- МШ балаларды оқыту мен тәрбиелеудің педагогикалық мазмұнын және түрлерін;
- Әр түрлі жастағы дамуында ауытқушылығы бар балаларды тәрбиелеудің зерттеу жұмыстарын өткізуді және ұйымдастыру ерекшеліктерін;
- МШ балаларды тәрбиелеу жұмысын жүргізудің әдістері және формаларының ерекшеліктері;
- Арнайы және жалпы білім беру мекемелерінде түзету-тәрбиелеу үрдісінің мазмұнын;
- Дамуында ауытқушылығы бар балаларды тәрбиелеудің интеграциялық схемасын.

Білуі қажет:

- Арнайы педагог (логопед, сурдопедагог, олигофренопедагог, тифлопедагог), психолог, тәрбиеші, оқытушы және басқа да мамандар жұмысының байланыс формаларын, механизімін талдай білуді;
- МШ балаларды педагогикалық тексерудің әдістері мен амалдарын қолдануды;
- МШ балалардың оқу-тәрбие бағдарламасын талдауды;
- Сынып жетекшісінің, топ тәрбиешілерінің перспективті жоспарын құруды;
- Түрлі жастағы мүмкіндігі шектеулі балаларды тәрбиелеудің мазмұнын және құралдарды іріктей алуды;
- Сабақта, түзету сабақтарында, режимдік сәтті жүргізу барысында түзету-тәрбиелеу амалдарын, әдістерін дұрыс таңдай білуді;
- МШ балалардың отбасымен бірлесіп жұмыс жүргізуді.

Дағдыларды игеру керек:

- МШ балалардың мінез-құлықтық девиянтын айқындауды, ауытқушылығы бар балаларды тәрбиелеу бағытын анықтауды;
- Дамуында ауытқушылығы бар балаларды оқыту және тәрбиелеуді жүзеге асыру және өңдеуді;
- МШ балаларды оқытумен тәрбиелеу мәселелері бойынша мамандармен ата-аналарға кеңес беруді;
- Жалпы және арнайы білім беру мекемелерінде МШ балаларға тәрбиелеу жұмысын жүргізуді.

Бұл пәнді оқу барысында студенттердің құзіреттілігін қалыптастыруға көмектеседі:

- тәрбиелеуді ұйымдастырудың әдістерімен әдістемелерін, амалдарын, тиімді қолдана білу икемділігі;
- МШ балалардың ата-аналарымен, мамандарымен, балалармен бірлесіп жұмыс жасаудың формаларын жүзеге асыра білу икемділігі.

Пререквизиттер тізімі

Оқушылардың даму физиологиясы

Педагогика (Бөлім: «Тәрбиенің теориясымен әдістемесі»)

Психология

Білім беру менеджменті

Инклюзивті білім беру

Календарлық-тақырыптық жоспар

№	Пәннің тақырыптық атауы	Апта	Аудиториялық сабақтар		Тапсырма түрі		Барлығы (с.)
			Дәріс (с.)	Семинар (с.)	СОӨЖ	СӨЖ	
1	Мүмкіндігі шектеулі балалармен тәрбие жұмысын жүргізудің теориялық негізі.	1	1	1	3	3	8
2	Арнайы білім беру мекемелеріндегі тәрбие жұмысы және оның ерекшелігі.	2-3	2	2	9	9	22
3	МШ балалардың тәрбие үрдісін ұйымдастырудың формалары мен әдістері.	4-5	2	2	5	5	14
4	МШ балаларға қосымша білім берумен отбасылық тәрбиенің ерекшеліктері.	6	1	1	3	3	8
5	МШ балаларды тәрбиелеуде балалар ұжымының рөлі.	7	1	1	2	2	6
6	Арнайы мектепте тәрбиенің қазіргі кездегі технологиялары.	8-9	2	2	4	4	12
7	Тәрбиелеудің негізгі бағыттары.	10-13	4	4	1	1	10
8	МШ балалармен жеткіншектердің өзін-өзі	4	1	1	1	1	4

	тәрбиелеуін ұйымдастыру.						
9	Арнайы білім беру мекемелеріндегі тәрбиешінің тұлғасы және кәсіби қызметі.	15	1	1	2	2	6
	Барлығы	15	5	5	30	30	90

Пән мазмұны

Тақырып 1. Мүмкіндігі шектеулі балаларға тәрбие жұмыстарын жүргізудің теориялық негізі.

«Арнайы мектепте тәрбиелеу жұмысының теориясы мен әдістемесі» курсының мақсаты, міндеті. Баланың тұлғалық қалыптасу үрдісіндегі түпкі өзіндік адами қасиетін қалыптастыру. МШ балалар дамуының жасерекшелік кезеңдерінің ерекшеліктері және мәні. МШ балаларды тәрбиелеу үрдісіндегі ғылыми-әдістемелік зерттеулер, тәжірибелер, бұрынғы прогрессивті ойлар. Арнайы және жалпы педагогиканың тәрбиелеу жұмысын жүргізу барысындағы теориялық және әдістемелік байланыстар. Арнайы және жалпы психология, жасерекшелік физиологиясымен мектеп гигиенасы.

МШ балаларды тәрбиелеу жұмыстарын жүргізудің теориясымен мәселелерінің ғылыми зерттеу әдістері.

Тақырып 2. Арнайы білім беру мекемелеріндегі тәрбиелеу үрдісі және оның ерекшеліктері.

Тәрбиенің теориясымен әдістемесінің философиялық тарихи аспектілері. Тәрбие қоғамның көрінісі. Тәрбие сөзінің кең және тар мағынасы. Адам және қоғамның жетілуі, гормонизация мәселесі. Ерте мектепке дейінгі және мектептегі балалық кезеңде қоғамдық тәжірибені, жан және материалдық мәдениетті игеру. МШ баланың жеке тұлғасы-отбасы және арнайы білім беру мекемелерінде тәрбиелеудің объектісімен субъектісі. Қазіргі таңда қоғамдағы экономикалық және мәдени сферада болып жатқан өзгерістерге байланысты, арнайы білім беру мекемелеріндегі тәрбие жұмысының мазмұнын жаңалау және толықтыру қажеттілігі. Тәрбие үрдісін ұйымдастыруға қойылатын талаптар. Белсенді шығармашылық тұлғаны қалыптастыруда оқу, ойын және еңбек әрекетінің ролы. Тәрбиелеу барысында балалардың жеке, жасерекшелік және гендрлік ерекшеліктерін ескеру. МШ балаларды ерте және мектепке дейінгі, мектептік кезеңде тәрбиелеудің ерекшеліктері. Арнайы білім беру мекемелеріндегі тәрбие жұмысының бағыттары: еңбек, патриоттық, құқықтық, этикалық, экологиялық тәрбие. Тәрбиенің жалпы педагогикалық қағидалары. МШ балаларды тәрбиелеудің спецификалық қағидалары.

Тақырып 3. МШ балалардың қатысуымен тәрбие үрдісін ұйымдастырудың формалары мен әдістері.

МШ бала - тәрбиенің субъектісі. МШ балаларды ерте дамытуға арнап құрылған тәрбиелеу бағдарламасы. Арнайы мектепке дейінгі балабақшада оқыту және тәрбиелеу бағдарламасы. Оқушыларды тәрбиелеу туралы

мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарты. Тәрбие жүйесінің түсінігі. Тәрбиелеу әдістерімен амалдарының жалпы түсінігі. Тәрбиелеу әдістерінің классификациясы. МШ балаларға тәрбиенің әдістерін жүзеге асырудың спецификалық амалдары. Сендіру әдісінің спецификасы және болмысы. Арнайы балабақшамен мектептегі жаттығу әдістерінің ерекшеліктері. Бағалау және өзін-өзі бағалау әдістеріне сипаттама. Балалардың әлеуметтік тәжірибесін қалыптастыру әдістері. Тәрбиенің құралдары мен формалары. МШ балалар өздерінің әлеуметтік тәжірибелерін түйсіну. Мінез-құлық және іс-әрекет мотивациясы. Стимуляциялау әдістері. Жарыс, үлгі көрсету, жеңіске жету жағдайын жасау. МШ баланың жеке тұлғасына тәрбиелеу әдістерінің әсері. Арнайы реабилитациялық орталықта, балабақшада, мектепте тәрбиелеу үрдісінің спецификасы.

Тақырып 4. МШ балаларға қосымша білім берумен отбасылық тәрбиенің ерекшеліктері.

МШ балаларды тәрбиелейтін отбасының және білім беру мекемелерінің түрлері және қызметі. 12 жылдық білім беруде, тәрбие жұмысын кәсіби-бағдарлау шеңберінде, мектеп пен отбасының бірлескен іс-әрекеті. МШ балаларға қосымша білім берудің негізгі бағыттары. Үйірмелер және профильді секциялар жұмысының тиімділігі. Үйде білім алатын мүгедек балаларға тәрбие жұмысын жүргізудің спецификасы. Үйде білім алатын мүгедек балаларға кәсіби бағдар беруде және әлеуметтік еңбек реабилитациясында ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың және мультимедиялық құралдардың ролі. Сыныптан тыс жұмыстың интеграциялық формаларының тәрбиелік мәні.

Тақырып 5. МШ балаларды дамытуда, тәрбиелеуде балалар ұжымының ролі.

Тәрбиелеу үрдісіндегі негізгі тұлға сынып жетекшісі және тәрбиеші. Педагогикадағы «Ұжым» түсінігінің мазмұны. Оқыту ұжымын қалыптастыру әдістері. Ұжымдық дамытушылық қызметі. Балалар ұжымын ұйымдастыру. Ұжымның қызметі. Тәрбиелеу ұжымының негізгі белгілерінің сипаты. Балалар ұжымын тәрбиелеудің жолдары, құралдары, әдістемелік негізі. Арнайы балабақша мен мектепте тәрбие беру ұжымын дамытудағы негізгі әдістердің ерешеліктері.

Тақырып 6. Арнайы педагогикадағы тәрбиенің қазіргі технологиялары.

Қазіргі таңдағы білім беру жүйесі (Р.Штайнердің Вальдорфск мектебі, сенсорлық дамудың педагогикалық жүйесі М.Монтессори және т.б.) Білім берудің мақсаты мен мазмұнына, әдістеріне, құралдарына, амалдарына, педагогикалық үрдістің технологияларына, оқу мен тәрбиелеуді ұйымдастыру формаларына, әкімшілік, педагогтар және оқушылар қызметіне жаңашылдық енгізу. Қазіргі білім берудің жаңа үрдісі: білім беру стандарты, қашықтан оқыту, инклюзивті білім беру, бірлесіп жұмыс жасауға тәрбиелеу.

Арнайы мектептің тәрбие жүйесіндегі мониторингтік технологиялар. Арнайы мектептің тәрбие жүйесіндегі жобалық технологиялар. МШ балалар тәрбиесінің деңгейін диагностикалау. Мектептегі тәрбие жұмысының тиімділігі және нәтижесін зерттеу әдістері. Арнайы мектептегі тәрбие үрдісін әдістемелік қамтамасыз ету. МШ балалардың мінез-құлық мәдениетін тәрбиелеудің міндеті. Арнайы мектепте МШ балалардың мінез-құлық мәдениетін тәрбиелеудің технологиясы.

Тақырып 7. Тәрбиелеудің негізгі бағыттары

МШ балалардың адамгершілік және эстетикалық тәрбиесі. МШ балаларды адамгершілікке тәрбиелеудің мақсатымен міндеттері. МШ балаларға эстетикалық тәрбие берудің мақсатымен міндеттері. Эстетикалық тәрбие құралдары. Сыныптан және мектептен тыс эстетикалық тәрбие.

МШ Балаларды азаматтыққа және патриоттыққа тәрбиелеу. Экономикалық тәрбие және арнайы мектепте ұйымдастырудың ерекшеліктері. Арнайы мектепте экологиялық тәрбие жұмысының спецификалық мазмұны. Экологиялық тәрбиелеудің негізгі көрсеткіштері. Арнайы мектептегі еңбек және дене тәрбиесі. МШ балалардың тұлғалық қалыптасуы және әлеуметтік бейімделуін қалыптастыруда ең маңызды фактор - еңбек тәрбиесі. Арнайы мектептегі еңбек тәрбиесінің мақсаты, міндеті, негізгі құралдары. Кәсіби бағдар беру. МШ балаларға тәжірибелік әрекетті ұйымдастырудың әдістері. Арнайы мектептегі дене тәрбиесінің мақсаты, міндеті, негізгі құралдары.

Тақырып 8. МШ жасөспірімдер мен балалардың өзін-өзі тәрбиелеуін ұйымдастыру.

Өзін-өзі тәрбиелеу тәрбие үрдісінің жоғарғы этапы. Өзін-өзі тәрбиелеудің қажеттілігін айқындайтын факторлар Өзін-өзі тәрбиелеуге дайындығы және қажеттіліктің туындауы. Өзін-өзі тәрбиелеудің негізгі компоненттері. МШ балаларды өзін-өзі дамытудың және жетілдірудің белсенді жұмысына ынталандыру - тәрбиелеудің маңызды міндеті Арнайы мектеп оқушыларының өзін-өзі тәрбиелеу үрдісін ұйымдастыру және оның әдістері. Өзін-өзі тәрбиелеу үрдісінің құрылымдық компоненттері.Өзін сендіру және көз жеткізу әдісі. МШ балаларды өзін-өзі тәрбиелеудің педагогикалық жетекшілігі. МШ балаларға өзін-өзі тәрбиелеу жұмыстарын ұйымдастырудың негізгі бағыттары, формалары, әдістері, мазмұны.

Тақырып 9. Арнайы білім беру мекемелеріндегі тәрбиешінің тұлғасы және кәсіби қызметі.

Тәрбиеші қызметінің құқықтық негізі және қызметтік міндеттері. МШ балаларды тәрбиелейтін тәрбиешінің «Педагогикалық регламент» процедурасының аттестациясы. Тәрбиешінің кәсіби күзіреттілігінің критерилерімен өлшемдері. Арнайы білім беру мекемелеріндегі тәрбиешінің өзін дамытуға және кәсіби жетілдіруге арналған жеке кешенді жоспар. Тәрбиешінің кеңес беру әрекеті. Кәсіби қызмет жоспары және мониторингі.

Семинар сабақтарының тақырыптары

1. Тәрбиенің ғылыми теориялық негізі.
2. Шетелдік және отандық тәрбие мәселелері.
3. Қазіргі арнайы мектептердегі тәрбие үрдісі.
4. Тәрбие үрдісіндегі теориялық негіз, классификация және әдістеме, тәрбие әдістері.
5. МШ балаларды тәрбиелеудегі балалар ұжымының ролы.
6. Сынып жетекшісінің қызметін ұйымдастыру.
7. Арнайы мектепте тәрбиелеудің қазіргі технологиялары.
8. Арнайы мектептегі тәрбиенің түрлері.
9. Көп ұлтты мемлекетте толеранттылыққа тәрбиелеу.
10. МШ балалардың өзін-өзі тәрбиелеу әдістерімен технологиясы.
11. Қазіргі таңдағы тәрбиелеуші орта. Дамуында ауытқушылығы бар балалардың тұлғасын қалыптастыруда БАҚ-ның әсері.

Студенттің оқытушы жетекшілігімен өзіндік жұмыс сабақтар тақырыбының тізімі (СОӨЖ)

1. Арнайы мектепте тәрбие жұмысын жүргізудің мақсаты, міндеті, әдістері.
2. МШ балалардың тұлғасын дамытуда және қалыптастыруда объективті және субъективті факторлардың ролы.
3. және субъективті факторлардың ролы.
4. Тәрбие үрдісінің негізгі қызметі.
5. Арнайы мектепте тәрбие үрдісінің негізгі ерекшеліктері.
6. Тәрбие әдістері және олардың классификациялар жүйесі.
7. Тәрбиенің өзін-өзі тәрбиелеу және қайта тәрбиелеумен байланысы.
8. МШ балаларды тәрбиелеудің әдістері, формалары және амалдарының байланыстары.
9. Тәрбие негізгі құралдары және олардың классификациялар жүйесі.
10. Арнайы мектепте тәрбиелеудің формалары.
11. Оқумен тәрбиенің бірлігі және байланысы.
12. Арнайы мектепте сыныптан тыс жұмыстың спецификасы.
13. Арнайы мектептегі тәрбиенің сөздік әдісі.
14. МШ балалардың адамгершілік туралы түсініктері.
15. Арнайы мектепте этикалық әңгіменің мазмұнымен құрылымы.
16. МШ балалардың мінез-құлық мәдениетінің негізгі компоненттері.
17. МШ балалардың мінез-құлықтық мәдениет ережелерінің орындалмау себептері.
18. МШ балалардың мінез-құлық мәдениетін тәрбиелеу бойынша сабақ құрылымымен мазмұны.
19. МШ балалардың ойын әрекеті.
20. МШ балаларды жазалау және кешіру.

21. Арнайы мектепте МШ балаларға қолданылатын кешіру және жазалау амалдары.
22. МШ балалардың қоғамға пайдалы әрекеттерінің нәтижесін бағалау, есепке алу және жоспарлау.

Студенттің өзіндік жұмыс сабақтар тақырыбының тізімі (СӨЖ)

- Көрсетілген үлестірмелі материалды талдау нәтижесінің негізінде И.Г.Песталоццидің мекемесіндегі тәрбиелеу-білім беру әрекетіне сипаттама беру.
- Көрсетілген үлестірмелі материалдың негізін де И.Г.Песталоццидің балалар үйіндегі педагогпен баланың қарым-қатынасын сипаттау.
- «И.Г.Песталоцци мекемесіндегі бір күн» атты тақырыбы бойынша студенттер эссе жазу, оның мазмұнын талдау және материалдың тарихи-педагогикалық сәйкестігіне баға беру.
- «Ж.Ж. Руссо. Идеалды тәрбие» эссе жазу.
- Арнайы мектептегі сынып жетекшімен тәрбиешінің қызметтік міндеттерінің тізімімен танысу және олардың әрекеттерін салыстыру. Нәтижесін кесте түрінде көрсету.
- Тәрбие жұмысының жоспарымен бағдарламасына талдау жасап жазбаша резюме дайындау.
- Белгілі бір кезеңде (апта, ай, семестр) тәрбие жұмысының жоспарына фрагмент дайындау.
- «Арнайы мектепте тәрбие әрекетін қалай жоспарлау керек» атты әдістемелік нұсқау дайындау.
- Сынып жетекшісінің тәрбие жұмысын жоспарлау барысындағы типтік кателердің тізімін жасау.
- «МШ балаларға қатысты қазіргі тәрбиелеу жүйесімен концепциялары: М. Монтессори концепциясы, Р.Штайнердің Антропософстық мектебі. К.Орфтың музыкалық тәрбие жүйесі» атты тақырып бойынша глоссарий дайындау.
- «Тәрбиенің интеграциялық моделі» реферат дайындау.
- Тәрбие туралы педагог-классиктердің айтқан нақыл сөздерінен жинақ жасап оларды талдау.
- Қазіргі таңдағы жастар мәселесі жайлы кезеңдік үрдістен нақыл сөздер таңдап, нақыл сөздер жинағын толықтыру.
- «Қазіргі арнайы мектептердегі тәрбие жұмысының тиімді моделі» атты ұжымдық жоба дайындап оны қорғау. Шығармашылық топ құрып жүргізілген жұмыстар бойынша әңгімелесу.

«Мультимәдениетті қоғамда толеранттылыққа тәрбиелеу» презентациялық слайд дайындау. Слайдтың мазмұны:

1. Баланы тәрбиелеуде халықтық әдет-ғұрыптың болмысы және ерекшеліктері.

2. Баланы тәрбиелеуде мәдениеттер арасындағы айырмашылық.
3. Халықтық әдет-ғұрып бойынша баланы тәрбиелеудің қағидалары.
4. Халықтық педагогиканың әдет-ғұрыпында балаларды адамгершілікке (еңбексүйгіштікке, толеранттылыққа, патриоттыққа) тәрбиелеу.
5. Халық педагогикасы – халық мәдениетінің құрамдас және ажырамас бір өлігі Ұлт аралық қарым-қатынас мәдениетін тәрбиелеу мен қалыптастыруда ұлттық салт-дәстүрімен әдет-ғұрыптардың рөлі. ҚР тұратын халықтардың мәдениет аралық байланыстары.
6. Тұлғаның басқа мәдениетке бейімделудің психологиялық мәселелері.
7. Қоғамның қазіргі даму кезеңінде МШ жоғары сынып оқушыларын азаматтыққа тәрбиелеудің ерекшеліктері.
8. Халық көшбасшысы Н.Ә.Назарбаев және оның ұлт аралық келісімді күшейту бойынша әрекеттері; Қазақстан халқының Ассамблеясы.

Әдебиеттер тізімі:

Негізгі әдебиеттер

1. Воспитательная работа в школе. Пособие для директоров и педагогов общеобразовательных учреждений. – М., 2002.
2. Ерёмкин Ю.Л., Ерёмкина О.В., Ерёмкин А.Ю. Психодиагностика в учебно-воспитательной работе школы. – Рязань, 2000.
3. Маллер А. Р. Социальное воспитание и обучение детей с отклонениями в развитии: Практическое пособие. — М.: АРКТМ, 2000.
4. Педагогические технологии воспитательной работы в специальных (коррекционных) школах I и II вида. Часть 1: учебник для вузов» п.р Е.Г.Речицкой. М., Владос, 2009
5. Седова Л.Н., Толстолуцких Н.П. Теория и методика воспитательной работы. М., 2006
6. Специальная педагогика / под ред. Н. М. Назаровой. – М., 2000
Специальная дошкольная педагогика / под ред. Е. А. Стребелевой. – М., 2001.
7. Худенко Е. Д., Г. Ф.Гаврилычева, Е. Ю.Селиванова. Организация и планирование воспитательной работы в специальной (коррекционной) школе-интернате, детском доме: Пособие для воспитателей и учителей.-2-е изд. испр. и доп.-М.:АРКТИ,2006

Қосымша әдебиеттер

1. Библер В.С. Школа диалога культур: Идея, опыт, перспективы. – Кемерово, 1993.
2. Бондаревская Е.В. Ценностные основания личностно ориентированного образования // Педагогика. – 1995. – № 4.
3. Борытко Н. М. Педагог в пространствах современного воспитания. Волгоград, 2001
4. Гликман И.З. Теория и методика воспитания. М., 2002

5. Грибанова Г.И. Скаутизм как воспитательная система // Педагогика. – 1992.
6. Макаренко А.С. Воспитание в семье и школе. – М., 1980.
7. В.А.Сухомлинский. О воспитании. М., Педагогика, 1998

Анықтамалық әдебиеттер

С.С.Степанов. Дефектология. Словарь-справочник..(под ред. Б.Л.Пузанова)
М., «Творческий центр» , 2005
Интернеткөздері: <http://www.imobilco.ru/books/-/623043>

Бағдарлама авторлары:

Аутаева А.Н. - психол.ғ.к., доцент Абай атындағы ҚазҰПУ
Денисова И.А. - п.ғ.к., аға оқытушы Абай атындағы ҚазҰПУ
Жаканбаева Б.Б. – оқытушы, магистр Абай атындағы ҚазҰПУ

ТИПТІК ОҚУ БАҒДАРЛАМА

MShBMOA 3301 Мүмкіндігі шектеулі балаларға математиканы оқытудың
арнайы әдістемесі

5B010500 – Дефектология

3 кредит

Алматы, 2016

АЛҒЫ СӨЗ

1. Абай атындағы ҚазҰПУ жанындағы ҚР БҒМ жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім берудің РОӘК «Білім» тобы мамандықтары бойынша Оқу-әдістемелік бірлестігінде **ДАЙЫНДАЛҒАН және ҰСЫНЫЛҒАН**

2. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігімен **БЕКІТІЛГЕН және ҚОЛДАНЫСҚА ЕНГІЗІЛГЕН**

3. Типтік оқу бағдарлама 2016 жылғы ҚР Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартына сәйкес дайындалған. (Типтік оқу бағдарлама ҚР БҒМ 30.06.2016 ж., № 2 хаттамасымен бекітілген)

4. Пікір берушілер:

Рсалдинова А.К.- п.ғ.к., доцент РММ «Өрлеу»

Жумабаева А.Е. – п.ғ.д., профессор Абай атындағы ҚазҰПУ

5. ҚР БҒМ Республикалық Оқу-әдістемелік Кеңесі мәжілісінде **ҚАРАСТЫРЫЛҒАН 30.06.2016 ж., Хаттама № 2.**

Осы типтік бағдарламаны Абай атындағы ҚазҰПУ жанындағы ҚР БҒМ РОӘК «Білім» тобындағы мамандықтары бойынша ОӘБ рұқсатынсыз көбейтуге және таратуға болмайды.

Түсінік хат

«Мүмкіндігі шектеулі балаларға математиканы оқытудың әдістемесі» ҚР МЖМБС сәйкес 5B010500- Дефектология мамандығының міндетті пәні болып саналады.

«Мүмкіндігі шектеулі балаларға математиканы оқытудың арнайы әдістемесі» пәннің негізгі мақсаты: Студенттердің мүмкіндігі шектеулі балаларға математиканы оқыту теориясы аумағындағы білімдерін кеңейту және тереңдету. «Мүмкіндігі шектеулі балаларға математиканы оқыту әдістемесі» пәні «Дефектология» бөлімінің 3 курс студенттеріне арналған және арнайы педагогика және арнайы психология курсты оқу барсында алынған білімдеріне негізделеді. Пән мүмкіндігі шектеулі балаларға математиканы оқытудың негізгі бағыттарын қағидаларын формаларын ұйымдастыру әдістемелерін ашып көрсетеді. «Мүмкіндігі шектеулі балаларға математиканы оқыту әдістемесі» пәнінің негізгі міндеттері мынадай:

Арнайы мектепте математиканы оқытудың негізгі мақсатын, міндетін оқыту әдістемесін ашып көрсету.

Арнайы мектепте математиканы оқыту үрдісінің ерекшелігіне, ұйымдастырылуына, математиканы оқыту формаларына, амалдарына, құралдарына сипаттама және түсінік беру.

«Мүмкіндігі шектеулі балаларға математиканы оқыту әдістемесі» пәнін оқыту барсында студенттердің курс мазмұны және міндеті пәні туралы; математика ғылымында қолданылатын ғылыми зерттеу әдістемесі туралы; Арнайы мектепте (зияты, сөйлеу тілі, көру және есту қабілеті зақымдалған балаларға арналған мектеп) математика сабағын өткізу және ұйымдастыру ерекшелігі туралы; арнайы мектепте математиканы оқытудың арнайы әдістемелері мен алдарын қолдану туралы; арнайы мектепке арналған математика пәні бойынша бағдарлама құрлымының ерекшеліктері туралы **білімі** қалыптасады. Мүмкіндігі шектеулі балаларға математиканы оқыту пәнің әр бір бөлімін оқығаннан кейін студенттер оқу әдістемелік талдау және конспектілеу біліктілігін игерген әдебиеттердегі материалдар бойынша практикалық бекіту жұмыстары жүргізіледі, сабақ конспектілерін құрады және талдайды, академиялық ойын арқылы сабақ жүргізеді математика пәні бойынша оқытушының календарлық жоспарын жасап үйренеді, өзіндік және бақылау жұмыстарын орындайды көрнек дидактикалық материалдарды талдайды және дайындайды.

Әрбір бөлімді оқығаннан кейін, бөлімді бекіту бойынша семинарлық сабақтар арнайы мектепте өткізіледі. Арнайы мектепте студенттер оқытушылар өткізетін математика сабағын бақылайды талдайды және практика барсында курстың мағызды тақырыбын игереді. Бұндай жұмыстың негізгі мақсаты бақылау (сабақты талдау және арнайы мектепте математикалық білімді игеру қыйншылықтарын мен ерекшеліктерін анықтау) сонымен қатар мүмкіндігі шектеулі балаларға математиканы

оқытудың тиімді әдістемесімен амалдарын табу туралы біліктіліктерін, дағдыларын қалыптастыру болып табылады.

Білім алушылардың күзіреттілігі:

Математика ғылымын зерттеу әдістемелерін, міндеттерін, пәнін, нысанын білу. Кіші мектеп оқушыларына математиканы оқыту теориясымен практикасының даму бағыттары және тенденциялары туралы түсініктерінің болуы.

Кіші мектеп оқушыларының математика курсының мазмұнын оқу барсында, математиканы оқытудың әдістеместілік амалдарымен технологияларын игеру.

Бастауыш сыныпқа арналған оқу бағдарламасы бойынша математика сабағын жоспарлау, өткізу және талдаумен байланысты дидактикалық біліктілікті игеру.

Курсты оқып болғаннан кейін білім алушылар арнайы мектепте математикадан сабақ беру теориясымен әдістемесі аумағында күзіретті болуға және оқу үрдісінде алған білімдерін қолдана білуге міндетті.

Әдебиеттерде толық көрсетілген мүмкіндігі шектеулі балаларға математиканы оқыту әдістемесі пәнінің жеке тақырыптары студенттердің өзіндік орындауына беріледі.

Пәннің тақырыптық жоспары

Кіріспе: « Мүмкіндігі шектеулі балаларға математиканы оқытудың әдістемесі пәні, міндеттері, мазмұны»:

1. Арнайы мектептегі математика пәнін оқыту бағдарламасы;
- 2 . Арнайы мектептерде математиканы оқыту әдістері және тәсілдері;
- 3 . Арнайы мектептерде математиканы оқытуды ұйымдастыру және оқыту ерекшеліктері;
- 4 . 10 шамасындағы сандарды оқыту әдістемесі;
- 5 . 20 шамасындағы сандардың нөмірлеуін және олармен арифметикалық амалдарды орындауын оқыту әдістемесі;
- 6 . 100 шамасындағы сандардың нөмірлеуін және олармен арифметикалық орындауын оқыту әдістемесі;
- 7 . Арнайы мектептерде метрикалық өлшемдер жүйесін оқыту әдістемесі;
- 8 . Көбейту және бөлу кестелерін оқыту әдістемесі;
- 9 . 1000 шамасындағы және көптаңбалы сандардың нөмірлеуін және олармен арифметикалық амалдарды орындауын оқыту әдістемесі;
- 10 Қарапайым және күрделі арифметикалық есептерді шешуге оқыту әдістемесі;
- 11 Арнайы мектептерде геометриялық материалды оқыту әдістемесі;
- 12 Көлемді өлшеудің және олармен жұмыс жасауда шыққан сандарды оқыту әдістемесі;
- 13 Уақыт өлшемдерін оқыту әдістемесі;

- 14 Арнайы мектептерде жай бөлшектерді оқыту әдістемесі;
- 15 Арнайы мектептерде ондық бөлшектерді оқыту әдістемесі;

Пререквизиттер тізімі:

1. Арнайы педагогика «Дидактика» бөлімі.
2. Арнайы психология «Мүмкіндігі шектеулі балалардың танымдық ерекшелігі».

Постреквизиттер тізімі:

1. Зияты, сөйлеу, көру және есту қабілеті зақымдалған балаларға математиканы оқыту әдістемесі.
2. Қол еңбегі сабағын оқыту әдістемесі.
3. Айналамен таныстыру әдістемесі.

Пәннің мазмұны

Кіріспе: Математика арнайы мектептің оқу пәні ретінде мүмкіндігі шектеулі балалардың белгілі бір мөлшерде математикалық түсініктерін, білімділіктерін, дағдыларын игеруге себеін тигізуге міндетті.

Пәннің оқыту мақсаты. Студенттерге арнайы (түзету) мектептерінде математика пәнін педагогикалық ұйымдастыру және дидактикалық әдістемелік ерекшеліктерге байланысты білім беруін қалыптастыру.

Пәннің нысаны: «Дефектология» мамандығының мемлекеттік стандарт талаптары бойынша (2010 ж) «Мүмкіндігі шектеулі балаларға математиканы оқытудың әдістемесі» пәні жоғары кәсіби білім беру компоненті.

Курстың пәні: «Дефектология» мамандығының мемлекеттік стандарт талаптары бойынша «Мүмкіндігі шектеулі балаларға математиканы оқыту әдістемесі» пәніні студенттердің білімдер, біліктіліктер, дағдылар жүйесін қалыптастыру процесі.

Пәннің мақсаты – студенттерге арнайы мектепте математика пәнінің мазмұнын, оқыту әдістемесін ашу, негізгі теория және тәжірибе сұрақтары туралы білімдерін қалыптастыру. «Мүмкіндігі шектеулі балаларға математиканы оқыту әдістемесі» курсы педагог - дефектолог деген мамандық дайындау жүйесінде маңызды орын алады және негізгі арнайы әдістемелерінің бірі болып саналады.

Пәннің міндеттері:

1. Арнайы мектепте математиканы оқытудың әдістемесі білім беру, тәрбиелеу, дамыту - түзету міндеттерін анықтау.
2. Мүмкіндігі шектеулі балаларға математиканы оқытудың әдістемесі пәні бойынша студенттерге білімдері мен біліктіліктер жүйесін меңгеру ерекшеліктерімен таныстыру.
3. Арнайы мектепте математиканы оқыту әдістемесімен таныстыру.

4. Студенттерді арнайы мектепте математика сабақтары мен сыныптан тыс сабақтар барысында оқу-тәрбиелеу үрдісін қалыптастыру, дайындау және көрнекі - дидактикалық жабықтарды жасауды үйрету.

«Мүмкіндігі шектеулі балаларға математиканы оқыту әдістемесі» пәнін арнайы педагогика, арнайы психологиямен бастауыш мектепте математиканы оқытудың негізімен тілге оқытудың әдістемесімен айналамен таныстыру әдістемесімен тығыз байланысты.

1. Арнайы мектептердегі математика пәніне оқыту бағдарламасы:

Математика бойынша оқу бағдарламасы пәннің мазмұнын ашатын негізгі мемлекеттік құжат болып табылады. Математиканы оқыту мазмұнының негізгі компоненттері. Білім, біліктілік, дағды.

Арнайы мектептегі математика бағдарламасының ерекшеліктері, құрам компоненттері. Бағдарламаның негізгі құрылу қағидасы; әр жыл бойы жаңа білімдердің бейімделген көлемі қағидасы, материалдың консетірлік орналасуы қағидасы, үздіксіз қайталау қағидасы.

Арнайы және жалпы мектепте математика пәнін оқыту бағдарламасындағы өзекті мәселелеріндегі өзгерістер мемлекеттік саясаттың жаңа міндеттеріне сәйкес. Математика пәні бойынша эксперименттік бағдарлама

2. Арнайы мектептерде математиканы оқыту әдістері және тәсілдері:

Арнайы мектептерде математиканы оқыту әдістерін, тәсілдерін анықтау. Оқыту әдістерінің түрлері. Оқыту әдістеріне қойылатын талаптар. Математиканы оқытудағы әдістердің рөлі. Математиканы оқыту әдістерін жетілдіру. Математика оқу құралы-оқу процесінің маңызды элементі. Көрнекі құралдар және оларға қойылатын талаптар. Математика сабағын оқытудың техникалық құралдары. Дидактикалық материалдар. Математикаға оқытудың тәсілдері, әдістері және қағидаларының өзара байланысы.

3. Арнайы мектептерде математиканы оқытуды ұйымдастыру және оқыту ерекшеліктері:

Жалпы және арнайы мектептерде математиканы оқытудың ұйымдастыру түрлері.

Математика сабақтарының топтастыруы (Пышкало А.М., Слезина Н.Ф., Л.Н.Перова т.б.) математика сабақтарының жүйесі. Математика сабағының сабақ құрлымы. Қазіргі таңда арнайы мектептерде математика сабағын жүргізуде қойылатын негізгі талаптар.

Арнайы мектептерде математика сабақтарының жүйесі, олардың тәжірибелік бағыты.

Арнайы мектепте сыныптан тыс оқытудың түрлері. Үй тапсырмасы. Математика сабағын жоспарлау. Математика бойынша балалардың алған білім, білік, дағдыларын тексеру.

4. 10 шамасындағы сандарды оқыту әдістемесі:

Арнайы мектепте 10 шамасындағы сандарды оқыту(уақыт, кезең). 10 шамасындағы сандарды оқытудың мазмұны мен міндеттері. Он шамасындағы сандардың нөмірлеуін оқыту әдістемесінің негізгі сұрақтары: санның құрылуы, жазылуы, көптіктермен сандарды сәйкестендіруі, сан қатарындағы әр санның орны, сандарды салыстыру, санның құрамы. 10 шамасындағы сандарды қосу және азайтуды оқыту әдістемесі. Қосу және азайтуды орындау тәсілдері: қайталап санау, берілген саннан бастап санау, бір таңбалы сандардың құрамын білуіне негізделіп санау.

10 шамасындағы сандарды оқыту әдістемесі тақырыбына қолданылатын көрнекі – дидактикалық жабдықтар.

Мүмкіндіктері шектеулі балалардың 10 шамасындағы сандарды оқыту әдістемесі тақырыпбын меңгерудегі кездесетін қиыншылықтар мен ерекшеліктер.

5. 20 шамасындағы сандардың нөмірлеуін және олармен арифметикалық амалдарды орындауын оқыту әдістемесі:

20 шамасындағы сандардың нөмірлеуін оқыту мазмұнымен міндеттері. 20 шамасындағы сандардың нөмірлеуін оқыту әдістемесі және жүйесі. 20 шамасындағы сандарды арифметикалық қолданылатын әдістер мен тәсілдері.

20 шамасындағы сандарды оқу кезінде қолданатын көрнекі және дидактикалық жабдықтар.

Арнайы мектеп оқушыларының 20 шамасындағы сандардың нөмірлеуін және олармен арифметикалық амалдарын орындауда кездесетін қиыншылықтары және ерекшеліктері.

6. 100 шамасындағы сандардың нөмірлеуін және олармен арифметикалық орындауын оқыту әдістемесі:

Арнайы мектепте 100 шамасындағы сандардың нөмірлеуін және олармен арифметикалық орындауы (уақыт, кезең). 100 шамасындағы сандардың нөмірлеуін және арифметикалық әрекеттерді оқытудың міндеті. 100 шамасындағы сандардың нөмірлеуін және арифметикалық әрекеттерді оқыту жұмысының мазмұны. 21-100 шамасындағы сандарды оқытудың әдістемесі.нөмірлеуін. 100 шамасындағы сандарды көбейту және бөлу амалдарды оқытудың негізгі тәсілдері.

Арнайы мектеп оқушыларының 100 шамасындағы сандардың нөмірлеуін және олармен арифметикалық орындауда қолданылатын көрнекі құрал және дидактикалық жабдықтар.

100 шамасындағы сандарды нөмірлеуде және арифметикалық орындауда кездесетін қиыншылықтары және ерекшеліктері.

7. Арнайы мектепте метрикалық өлшемдер жүйесін оқыту әдістемесі.

Арнайы мектепте метрлік өлшемдер жүйесін оқыту (уақыт, кезең). Тарауларды оқытудың міндеттерінің мәні: «Уақыт», «Ұзындық», «Масса».

Уақыт өлшемдері. Ұзындық өлшемдері. Масса өлшемдері. Көлем өлшемдері. Арнайы мектепте өлшем бірліктерді оқытудың жалпы және әдістемелік талаптары. Арнайы мектепте метрлік өлшемдер жүйесін оқытудың мазмұны мен әдісі. Тараудың негізгі тақырыптары: Уақыт өлшемдерін оқытудың әдісі; Ұзындық өлшемдерін оқыту әдісі; Массалық өлшемдерді кезектілікпен оқытудың әдістерінің міндеті; Сыйымдылық өлшемдерін оқытудың әдісі – литр; Баға өлшемдерін оқыту әдісі.

Көрнекі және дидактикалық материалдар.

Мүмкіндіктері шектеулі балаларды метрлік өлшем жүйелерін оқытуда кездесетін қиыншылықтары мен ерекшеліктер.

8. Көбейту және бөлу кестелерін оқыту әдістемесі:

Арнайы мектепте көбейту және бөлу амалдарын оқыту (уақыт, кезең). Арнайы мектепте көбейту және бөлу амалдарын оқытудың міндеттері. Көбейту және бөлу кестесін оқытудағы жұмыстың мазмұны. Көбейту және бөлу кестелерін оқытудың кезектілігі.

20 және 100 шамасындағы сандармен көбейту және бөлу кестелерін оқыту әдістемесі.

Көбейту және бөлу амалдарын оқытудың негізгі тәсілдері. Көбейту және бөлу кестелерін оқытуда қолданылатын дидактикалық жабдықтар және көрнекі құралдар.

Арнайы мектепте көбейту және бөлу амалдарын оқытуда кездесетін қиыншылықтар мен ерекшеліктері.

9. 1000 шамасындағы және көптаңбалы сандардың нөмірлеуін және олармен арифметикалық амалдарды орындауын оқыту әдістемесі:

Арнайы мектепте 1000 шамасындағы және көптаңбалы сандарды оқыту(уақыт, кезең). 1000 шамасындағы және көптаңбалы сандарды нөмірлеуде оқытудың міндеттері.

1000 және көп таңбалы сандардың нөмірлеуін оқыту кезектілігі. 1000 және көп таңбалы сандардың нөмірлеуді оқытудың құрылымы. Арифметикалық амалдарды орындаудағы негізгі ерекшеліктері: арнайы мектепте 1000 және көп таңбалы сандарды көбейту және бөлу. 1000 және көп таңбалы сандардың көбейту және бөлу амалдарын кезектілікпен оқытуды қалыптастыру. Оқыту барысында қолданатын көрнекі - дидактикалық құралдар.

Мүмкіндіктері шектеулі балалардың 1000 шамасындағы және көптаңбалы сандардың нөмірлеуін және олармен арифметикалық амалдарды орындауын меңгерудегі кездесетін қиыншылықтары.

10. Қарапайым және күрделі арифметикалық есептерді шешуге оқыту әдістемесі.

Қарапайым және күрделі арифметикалық есептерді түсіну. Арифметикалық есептердің топтастырылуы. Арнайы мектепте математика курсына оқытуда жәй және арифметикалық есептер (уақыт, кезең). Мүмкіндігі шектеулі балаларды өмірге дайындаудағы жәй және күрделі арифметикалық есептерді шешудегі түсінігін қалыптастыру.

Жәй арифметикалық есептерді шешудегі дайындық жұмыс. Жәй және күрделі арифметикалық есептерді оқытудағы әдістемелермен таныстыру. Жәй және күрделі арифметикалық есептерді шешудегі әр түрлі әдістемелік жұмыстар.

Жәй арифметикалық есептерден күрделі есептерге өту. Математика сабағында жәй және күрделі арифметикалық есептерді шешудегі негізгі жұмыс. Жәй және күрделі арифметикалық есептерді жазудың түрлерінің мазмұны. Жәй және күрделі арифметикалық есептерді шешуде иллюстрация, драматизация амалдарын пайдалану. Қолданатын көрнекіліктер.

Арнайы мектепте жәй және күрделі арифметикалық есептерді шешудегі кездесетін қиындықтар мен ерекшеліктер.

11. Арнайы мектептерде геометриялық материалдарды оқыту әдістемесі:

Арнайы мектепте геометриялық материалды оқыту (уақыт, кезең). Арнайы мектепте геометриялық материалды оқытудың міндеті және жұмыс мазмұны. Арнайы мектепте геометриялық көрнекіліктердің элементтерін оқытудың негізгі талаптары мен жалпы әдістемелері.

Арнайы мектептің кіші сыныбында геометриялық фигураларды оқыту әдістемесінің мазмұны.

Арнайы мектептің жоғарғы сыныбында геометриялық фигураларды оқыту әдістемесінің мазмұны. Көрнекі–дидактикалық жабдықтар.

Арнайы мектепте геометриялық материалды оқытудың қиындықтары мен ерекшеліктері.

12. Көлемді өлшеудің және олармен жұмыс жасауда шыққан сандарды оқыту әдістемесі:

Арнайы мектепте көлемдік өлшемдерді орындаудан шыққан сандарды оқыту әдісі (уақыт, кезең).

Көлемдік өлшемдерді орындаудан шыққан сандарды оқыту әдісі, олардың практикалық мәні. Арнайы мектепте мүмкіндігі шектеулі балаларға көлемдік өлшемдерді орындаудан шыққан сандарды оқыту әдісі ерекшеліктерін меңгеру. Көлемдік өлшемдерді орындаудан шыққан сандарды практикалық жаттығуларда қолданудың мәні. Көлемдік өлшемдерді орындаудан шыққан сандарды оқытудың әдісі. Көлемдік өлшемдерді орындаудан шыққан сандардың арифметикалық амалдарын орындау әдісінің кезектілігі. Өлшем бірліктерін сандарға қосу және азайту

амалдарын ажырата білу (ұзындық, масса, баға, бір және әр түрлі өлшемдер) . Негізгі есептеу тәсілдері: үлкен өлшемдерді кіші өлшемдерге ауыстыру, керісінше кіші өлшемдері үлкен өлшемдерге ауыстыру.

Көрнекі және дидактикалық жабдықтар.

Арнайы мектеп оқушыларының көлемдік өлшемдерді орындаудан шыққан сандарды оқытуда кездесетін қиындықтар мен ерекшеліктері.

13. Уақыт өлшемдерін оқыту әдістемесі:

Арнайы мектепте уақыттық өлшемдерді оқыту. Арнайы мектепте уақыт өлшемдерін оқытудың міндетінің мәні. Арнайы мектепте уақыт өлшемдерін оқытудың дидактикалық талаптары. Мүмкіндіктері шектеулі балаларға уақыт өлшемдерін оқыту құрылымының кезектілігі.

Уақыт өлшемдерін оқытуда қолданылатын дидактикалық және көрнекілік жабдықтар.

Арнайы мектепте уақыт өлшемдерін оқытуда негізгі құрылымның ерекшеліктері мен қиыншылықтары.

14. Арнайы мектептерде жай бөлшектерді оқыту әдістемесі.

Арнайы мектепте жай бөлшектердің жазылуы, өзгертілуінің оқытудың әдістемесі. Жай бөлшектерді оқытудың міндеттері мен мазмұны. Мүмкіншілігі шектеулі оқушылардың жай бөлшектер түсінігін қалыптастыру.

Арнайы мектепте бөлшектерді оқытудың дайындық кезеңі (тұтас және жарты түсініктерді қалыптастыру) . Білім беруде жай бөлшектерді оқыту және жазылу түрінің әдістемесі. Жай бөлшектің қасиеті мен өзгертілуін оқыту әдістемесі.

Жай бөлшектерді арифметикалық амалдарда қолдану ерекшелігі. Жай бөлшектерді қосу және азайтуды оқытудың әдістемесі. Ондық бөлшекті бүтін санға көбейту және бөлуді оқытудың әдістемесі.

Арнайы мектепте жай бөлшектердің жазылуы, өзгертілуінің оқытуда қолданатын көрнекі - құралдар, дидактикалық жабдықтар.

Арнайы мектепте жай бөлшектердің жазылуы, өзгертілуінің оқытуда кездесетін қиындықтар мен ерекшеліктері.

15. Арнайы мектептерде ондық бөлшектерді оқыту әдістемесі:

Арнайы мектепте ондық бөлшектерді оқыту. Арнайы мектепте ондық бөлшектерді оқытудың міндеті мен мазмұны. Арнайы мектепте ондық бөлшектерді оқытудың практикалық бағыты.

Ондық бөлшектерді оқытудағы дайындық жұмыс. Ондық бөлшектердің жазылуы, оқылуы, оқыту әдісі. Ондық бөлшектерді оқыту әдісі (негізгі құрылымы, бөлшектерді салыстыру).Ондық бөлшектерді қосу және азайтуды оқытудың кезектілігі. Арнайы мектепте ондық бөлшектерді көбейту және бөлуге оқытудың әдістемесі.

Көрнекі және дидактикалық жабдықтар.

Арнайы мектепте ондық бөлшектерді оқытудың ерекшеліктері мен қиындықтары.

Практикалық (семинарлық) сабақтарының тақырыптары

1. Арнайы мектепте математиканы оқытудың әдістемесі: міндеттері, әдісі, оқытудың ерекшелігі.
2. Математиканы оқытудағы дайындық кезеңі.
3. Санау жұмысының әдістемесі (тура және кері).
4. 10 шамасындағы сандарды оқыту әдістемесі.
5. 20 шамасындағы сандарды оқыту әдістемесі.
6. 100 шамасындағы сандарды нөмірлеу, арифметикалық амалдарды орындауын үйрету әдістемесі.
7. 1000 шамасындағы сандарды нөмірлеу, арифметикалық амалдарды орындауын үйрету әдістемесі.
8. Көп таңбалы сандарды оқыту әдістемесі.
 9. Көлемдік өлшемдерді орындаудан шыққан сандарды оқыту әдісі.
 10. Метрлік жүйені өлшеуді оқыту әдістемесі.
 11. Жәй арифметикалық есептерді шешуді оқытудың әдістемесі.
 12. Күрделі арифметикалық есептерді шешуді оқытудың әдістемесі.
 13. Геометриялық материалдарды оқыту әдістемесі.
14. Жай бөлшектерді оқыту әдістемесі.
15. Ондық бөлшектерді оқыту әдістемесі.

Студенттердің оқытушымен өзіндік жұмыстың тақырып үлгілері (СОӨЖ)

- 1.1-4 сыныптарға арналған математика пәнін оқыту бағдарламасын талдау (Жалпы және арнайы мектеп).
2. Арнайы мектепте математика оқулықтарын талдау (0-4 сынып).
3. Математика пәнін оқытуда қазіргі технологиялары.
4. Арнайы мектепте математика пәнін оқыту мазмұны.
5. Арнайы мектептегі математика сабағы.
6. Арнайы мектепте математиканы оқыту (зияты зақымдалған, сөйлеу тілі, көру және есту қабілеті зақымдалған балаларға арналған мектеп).
7. Арнайы мектепте ұзындық өлшем бірліктерін қалыптастыру әдістемесі.
8. Қарапайым арифметикалық тәсілдерді шешу әдістемесі.
9. Оқушыларда геометриялық түсініктерді оқытуды ұйымдастыру технологиясы.
10. Арнайы мектепте теңдік және теңдік емес әдістерді меңгеру.
11. Көлем мен оның өлшемдерін оқу әдістемесі.
12. Математика пәнінің үй жұмысын ұйымдастыру мен жүргізу әдістемесі.

Студенттердің өзіндік жұмыстарының тақырыптық тізімі (СӨЖ)

1. Арнайы мектептің математика оқулықтары мен бағдарламаларды талдау (берілген кесте бойынша).
2. Математика сабағының үлгі жоспарын құрастыру (тақырыптың құрылымы, сабақтың мақсаты, құрылымы, жұмыстың бағыты, ойлау әрекетін белсендіретін кезектілік).
3. Математика пәні бойынша 1-4 сынып оқушыларына арналған күнтізбелік жоспар құру.
4. 1 –ші ондықты оқытудағы сабақтың бөліктері.
5. 2 –ші ондықты оқытудағы сабақтың бөліктері.
6. Академиялық ойын.(10 шамасындағы және 20 шамасындағы сандарға)
7. 20 шамасындағы сандардың амалдарын әдісі, 100 шамасындағы сандарды разрядтан ауысу және ауыспау.
8. “Көбейту және бөлу кестелерін оқу әдістемесі” тақырыбы бойынша сабақты талдау және бекіту.
9. “ Арифметикалық тәсілдер мен оның құрамы” тақырыбына бақылау жұмыстары мен тапсырмаларды құрастыру.
10. Арифметикалық тәсілдерді талдау бойынша сабақтың бөліктерін құру(жәй және күрделі).
11. Қарапайым есептерді шешу әдістемесі.
12. Күрделі есептерді шешу әдістемесі.
13. Арнайы мектептің жоғары сыныптарының біріне математика оқулықтары мен бағдарламаны оқу, берілген тақырып материалының орны мен мазмұны (тақырыпты анықтау).
14. Математика оқулығына талдау (Тақырып: 1000- 1000000 сандарын нөмірлеуін оқыту).
15. Математика оқулықтарымен жұмыс (“Уақыт өлшемдері әдістемесі” тақырыбын бекітуге тапсырмалар мен жаттығулар беру).
16. Сабақ бөліктерін құру және өлшем нәтижесінде алынған арифметикалық тәсілдерді өңдеу (тақырыптарды түсіндіру және бекіту кезеңдері).
17. Ондық бөлшектерді оқытуда күнтізбелік жоспар құру (6 сынып III тоқсан).
18. Жәй және ондық бөлшектерді әдістерін салыстыру және талдау.

Курстық жұмыстардың және рефераттардың тақырыптар үлгісі

1. Арнайы мектепте математика пәнінің білімділік, дамытушылық және тәрбиелілік оқыту жүйесі.
2. Арнайы мектеп оқушыларын математика сабақтарына қызығушылығын тәрбиелеу.
3. Мүмкіншілі шектеулі балаларда мектепке дейінгі математика түсініктерін қалыптастыру.
4. Арнайы мектеп оқушыларының жалпы дамуына математиканы оқытудың әсері.

5. Математиканы оқу барысында танып-білу қабілеттерін дамыту.
6. Математиканы оқу барысында шығармашылық қабілеттерін дамыту.
7. Математиканы оқыту барысында дидактикалық ойындар мен тапсырмаларды пайдалану.
8. Бастауыш сынып оқушыларының геометриялық материалдарды оқу барысында кеңістікті бағдарлауын қалыптастыру.
9. Арнайы мектепте негізгі көлем мен олардың бірлік өлшемдерін оқытудың ерекшелігі.
10. Арнайы мектеп оқушыларының арифметикалық тәсілдерді орындауда кездесетін қиыншылықтар.
11. Арнайы мектеп оқушыларын көрнекі геометрияға оқыту.
12. Мүмкіндігі шектеулі балаларды арнайы мектепте оқытудың мазмұны мен ерекшелігі.
13. Мүмкіндігі шектеулі балаларды математикалық материалдарды қолданудың ерекшеліктері.
14. Математика сабағында оқушылардың шығармашылықтарын белсенді түрде жүргізуде дидактикалық ойындардың атқаратын рөлі.
15. Бастауыш сыныптарда математика сабағындағы өздік жұмыстың түрлері.

Ұсынылған әдебиеттер тізімі

Негізгі әдебиеттер

1. Типовые учебные программы специальной школы. Алматы - 2014.
2. Абаева Г.А., Жангельдина И.Т. Обучение математике незрячих детей по системе Брайл в пропедевтический период.-Алматы, 2012
3. Перова М.Н. Методика преподавания математики в специальной школе для детей с нарушениями интеллекта. М.2008.
4. Сухова В.Б. Обучение математике в подготовительном – 4 классах школ глухих и слабослышащих.М., Просвещение, 2006.
5. Эк В.В.Обучение математике учащихся младших классов специальных (коррекционных) образовательных учреждений 8-го вида. Просвещение М., 2005.
6. Елисеева И.Г. Проект процесса обучения математике школьников с нарушениями интеллекта в пропедевтическом периоде. Программно-методическое пособие. – Алматы, 2009.
7. Белошинская А.В. Обучение математике в ДОУ. Методическое пособие.- М.: Айрис-пресс, 2005.
8. Оспанов Т.К., Кочеткова О.В. Методика обучения математике в начальных классах по учебникам нового поколения. –Алматы: «Атамура», 2005.
9. Моро М.И., Пышкало А.М. Методика обучения математике в 1-3 классах. - М.: Просвещение , 1998.

10. Истомина Н.Б. Методика обучения математике в начальной школе. Смоленск. «Ассоциация XXI век», 2005.

Қосымша әдебиеттер

1. Алышева Т.В. Изучение арифметических действий с обыкновенными дробями учащимися вспомогательной школы. //Дефектология. 1992. № 4.
2. Белошистая А.В. Методика обучения математике в начальной школе -М.: Владос, 2007.
3. УМК по математике для 1-4 классов.-Алматы: «Атамұра», 2008-2010гг.
4. Шадрина И.В. Обучение математике в начальных классах.-М.: Школьная Пресса, 2003.
5. Истомина Н.Б. Методика обучения математике в начальной школе.- Смоленск, «Ассоциация XXI век», 2005.

Нормативті әдебиеттер

1. Программа по математике для коррекционных школ 1-го, 2-го, 7-го, 8-го видов.- Алматы, 2014.
2. О социальной и медико-педагогической коррекционной поддержке детей с ОВ. Закон РК от 11 июля 2002 г. №343-11.- Алматы: Данекер, 2003.
3. Государственные общеобязательные стандарты среднего общего образования РК. Начальное общее образование. –А.: РОНД, 2002, 2010.
4. Государственные общеобязательные стандарты среднего общего образования РК. Предшкольная подготовка.-А.: РОНД,2002.
5. Государственные общеобязательные стандарты среднего общего образования РК. – Алматы: Предшкольная подготовка.-Алматы.: РОНД,2002.
6. Программы(1-4 классы). – А.: РОНД, 2002.

Құрастырғандар:

Аутаева А.Н. - психол ғ.к. доцент

Бутабаева Л.А. – магистр, аға оқытушы

ТИПТІК ОҚУ БАҒДАРЛАМА

АР 2302 Арнайы педагогика

5В010500 – Дефектология

2 кредит

Алматы, 2016

АЛҒЫ СӨЗ

1. Абай атындағы ҚазҰПУ жанындағы ҚР БҒМ жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім берудің РОӘК «Білім» тобы мамандықтары бойынша Оқу-әдістемелік бірлестігінде **ДАЙЫНДАЛҒАН және ҰСЫНЫЛҒАН**

2. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігімен **БЕКІТІЛГЕН және ҚОЛДАНЫСҚА ЕНГІЗІЛГЕН**

3. Типтік оқу бағдарлама 2016 жылғы ҚР Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартына сәйкес дайындалған. (Типтік оқу бағдарлама ҚР БҒМ 30.06.2016 ж., № 2 хаттамасымен бекітілген)

4. Пікір берушілер:

Рсалдинова А. Қ - п.ғ.к., доцент ҚРББЖКБАРИ

Сатова А.К. - психол.ғ.д., профессор Абай атындағы ҚазҰПУ

5. ҚР БҒМ Республикалық Оқу-әдістемелік Кеңесі мәжілісінде **ҚАРАСТЫРЫЛҒАН 30.06.2016 ж., Хаттама № 2.**

Осы типтік бағдарламаны Абай атындағы ҚазҰПУ жанындағы ҚР БҒМ РОӘК «Білім» тобындағы мамандықтары бойынша ОӘБ рұқсатынсыз көбейтуге және таратуға болмайды.

Түсінік хат

Арнайы педагогика жалпы педагогиканың құрам бөлігі болып табылады; мүмкіншілігі шектеулі тұлғаларға ерекше білім беруді қарастыратын арнайы білім берудің теориясы мен практикасы.

Пәннің мақсаты:

1. Студенттерді мүмкіншілігі шектеулі тұлғаларды тәрбиелеу мен оқытуды ұйымдастыру, мазмұны, құралдары мәселелері бойынша ғылыми-теориялық зерттеулер саласы жайында біліммен қамтамасыз ету және арнайы білім беру мәселелерін шешудің заманауи тәсілдері туралы толық түсініктерін қамтамасыз ету.

2. Мұғалім-дефектологтарды кәсіби еңбектенуінде теориялық және пәндік-практикалық даярлау.

3. Мүмкіндігі шектеулі тұлғаларды әлеуметтік қолдауда және түзету-педагогикалық жұмыстарында инклюзивті білім берудің базалық технологияларымен таныстыру.

Пәннің негізгі міндеттері:

- арнайы білім беру мәселелеріне кіріспе;
- арнайы педагогиканың дидактикалық негіздері туралы нақты білімдерді хабарлау;
- қазіргі арнайы білім беру жүйесі, мүмкіншілігі шектеулі балаларды әлеуметтік және медициналық-педагогикалық түзеу арқылы қолдау туралы білімдерді хабарлау;
- балалық мүгедектіктің алдын алу, ерте түзете-дамытушылық көмек көрсету, мектепке дейінгі және мектепте білім беру, мүмкіндіктері шектеулі балаларды жалпы білім беруге біріктіру туралы ғылыми-практикалық көзқарастарын қарастыру;
- арнайы педагогиканың ғылыми негіздері туралы нақты білімдерді хабарлау;
- берілген пән бойынша теориялық және практикалық материалдарды қабылдау және түсінуге қажетті негізгі ұғымдық аппаратын меңгерту.

«Арнайы педагогика» пәнін оқу нәтижесінде студенттер білуі тиіс:

- ҚР «Кемтар балаларды әлеуметтік және медициналық педагогикалық түзеу арқылы қолдау туралы» Заңын, мүмкіндіктері шектеулі балаларға кешенді қолдау көрсететін ұйымдардың іс әрекетін реттейтін басқа да халықаралық және республикалық заңдары мен ережелер;
- халықаралық және республикалық заңдарға сәйкес мүмкіндіктері шектеулі балалардың және оның отбасы құқықтарын қорғау;
- өзінің болашақ мамандығының маңыздылығын түсіну, кәсіби іс-әрекетті орындауға ынтасының болуы, эмпатиялық көзқараспен, мүмкіндіктері шектеулі тұлғаларды дұрыс қабылдауға қабілетті болу.

Меңгере білуі:

- кәсіби іс-әрекет саласында ақпаратты анықтау, талдау және жүйелеу;
- мүмкіншілігі шектеулі тұлғалардың білім алу мәселелері бойынша

ақпараттандыру жұмысын жобалау;

– кемістіктің түріне қарай көрсетілетін түзету-педагогикалық көмектің бағытын анықтау.

– арнайы педагогиканың ғылыми негіздерін талдау.

Іскерікке ие болуы:

– жалпы және арнайы білім беру саласында білім беру үрдістерінің, педагогикалық технологиялар мен инновациялық үрдістердің мәні, мазмұны, құрылымы;

– арнайы білім беру мен педагогикалық ғылымдардың негізгі бағыттары мен даму перспективасы;

– кәсіби іс-әрекеттің мәні мен өзгешілігі;

– тарихи аспектіде арнайы білім берудің теориясы мен практикасы;

– қазіргі арнайы білім берудің жағдайы және болашақ даму тенденциялары талдау;

– арнайы педагогиканың пәні, нысаны, қағидалары, міндеттері;

- мүмкіндіктері шектеулі тұлғаларды топтастыру және оларды оқыту ерекшеліктері;

– арнайы оқыту процесінің құрамы, ерекшеліктері;

– мүмкіндіктері шектеулі балаларды тәрбиелеу;

– психологиялық-педагогикалық көмектің теориялары мен мүмкіндіктері шектеулі тұлғаларға білім берудің педагогикалық жүйелері

Пәннің нысаны – мүмкіншілігі шектеулі тұлғалардың әлеуметтік мәдени және педагогикалық феномен ретінде арнайы білім алуы.

Пәні – арнайы білім берудің теориясы мен практикасы: мүмкіндіктері шектеулі тұлғаларды оқыту және әлеуметтендіру ерекшеліктерін зерттеу; дене және психикалық кемістіктерін түзету, ағзаның зақымдалған мүшелері мен жүйесінің іс-әрекетін толтыру жолдары, құралдары, жағдайы; тәуелсіз өмір сүру мақсатында қоғамға біріктіру жағдайы.

Пререквизиттер: «Педагогика», «Психология», «Білім берудегі менеджмент», «Оқушылардың даму физиологиясы».

Постреквизиттер: «Мүмкіндігі шектеулі балаларға математиканы оқыту әдістемесі», «Кәсіби бағытталған шетел тілі», «Инклюзивті білім беру» және т.б.

Оқу жоспарына сәйкес «Арнайы педагогика» пәні негізгі пәндердің бірі болып табылады және 5B010500 «Дефектология» мамандығының 2 курс студенттеріне төртінші семестрде оқытылады.

Берілген курсқа 2 кредит берілген (90 сағат), оның ішінде:

- 15 сағат – дәрістер;

- 15 сағат – семинарлар;

- 30 сағат – оқытушылардың басшылығымен өздік жұмыс (СОӨЖ);

- 30 сағат – студенттердің өздік жұмысы (СӨЖ).

Бағдарлама 3 бөлімнен тұрады: «Арнайы педагогика тарихы», «Арнайы педагогиканың ғылыми-теориялық негіздері», «Арнайы білім берудің педагогикалық жүйелері».

Дәріс және семинар сабақтарының оқу жүктемелерінің бөліну үлгісі

№	Пән тақырыптарының аталуы	Барлығы (сағат)	Аудиториялық сабақтар		Өзіндік жұмыстар	
			Дәріс (сағ.)	сем. саб (сағ.)	СОӨЖ (сағ.)	СӨЖ (сағ.)
1 Бөлім. Арнайы педагогиканың тарихы						
1.1.	Арнайы педагогика тарихы және арнайы білім беру жүйесін зерттеу. Арнайы педагогика және оның тарихының өзекті проблемалары. Дамуында ауытқуы бар тұлғаларға батыс еуропалық қоғам мен мемлекеттердің қатынасының даму тарихы. (Н.Н.Малофеев бойынша). Дамудың бірінші-үшінші кезеңі: агрессия мен жеккөрушіліктен оқу қажеттілігін түсінуге дейін.	6	1	1	2	2
1.2.	Дамуында ауытқуы бар тұлғаларға батыс еуропалық қоғам мен мемлекеттердің қатынасының даму тарихы. Дамудың төртінші кезеңі: аномальды балаларды жеке оқытудан жіктеп арнайы оқыту жүйесіне дейін. Дамудың бесінші кезеңі: оқшаулаудан біріктіруге дейін.	6	1	1	2	2
1.3.	Қазақстан Республикасында арнайы білім беру жүйесінің даму тарихы.	4	1	1	1	1
1.4.	Арнайы педагогиканың ғылым ретінде дамуы.	3		1	1	1
	Барлығы	19	3	4	6	6
2 Бөлім. Арнайы педагогиканың ғылыми-теориялық негіздері						
2.1.	Арнайы білім берудің теориясы мен практикасының жалпы сұрақтары.	5	1		2	2
2.2.	Арнайы педагогиканың ғылыми негіздері.	3		1	1	1
2.3.	Мүмкіншілігі шектелі тұлғаларға арнайы білім беру.	6	1	1	2	2
2.4.	ҚР мүмкіншілігі шектеулі балаларға әлеуметтік және медициналық-педагогикалық түзете қолдау көрсету жүйесі.	4	1	1	1	1
2.5.	Арнайы білім беру жүйесінде тәрбиелеу	3	1		1	1
2.6.	Арнайы білім беру жүйесінде оқыту	6		2	2	2

2.7.	Арнайы білім беру жүйесіндегі педагог.	3	1		1	1
	Барлығы	30	5	5	10	10
3 Бөлім . Арнайы білім берудің педагогикалық жүйелері						
3.1.	Ақыл-ойы кемтар тұлғалардың арнайы білім алуы.	5	1	1	2	2
3.2.	Тіл кемістігі бар балаларға педагогикалық көмек беру жүйесі.	6	1	1	2	2
3.3.	Есту қабілеті зақымдалған тұлғаларға арнайы білім беру жүйесі.	6	1	1	2	2
3.4.	Көру қабілеті зақымдалған тұлғаларға арнайы білім беру жүйесі.	6	1	1	2	2
3.5.	Аутизм жағдайдағы тұлғаларға арнайы білім беру жүйесі	6	1	1	2	2
3.6.	Тірек-қимыл қозғалыс аппараты зақымдалған тұлғаларға арнайы білім беру жүйесі	6	1	2	2	2
3.7.	Күрделі кемістігі бар тұлғаларға арнайы білім беру жүйесі	6	1	1	2	2
	Барлығы	41	7	6	14	14
	Барлығы	90	15	15	30	30

Пән мазмұны

1 Бөлім. Арнайы педагогиканың тарихы

1 Тақырып. Арнайы педагогика тарихы және арнайы білім беру жүйесін зерттеу.

А.Г.Басованың, А.И.Дьячковтың, Х.С.Замскийдің, В.П.Кащенконың, В.А.Феоктистованың зерттеулері.

Арнайы педагогика және оның тарихының қазіргі ғылыми бағыттары мен өзекті проблемалары. Дамуында ауытқуы бар тұлғаларға батыс еуропалық қоғам мен мемлекеттердің қатынасының даму тарихы. (Н.Н.Малофеев бойынша). Арнайы педагогика және оның тарихы саласына байланысты зерттеулерді бейімдеу.

Дамудың бірінші-үшінші кезеңі: агрессия мен жеккөрушіліктен оқу қажеттілігін түсінуге дейін. Антика дәуірі және дамуында ауытқуы бар тұлғалардың тағдыры. Антикалық медицинаның және философияның есту мен көрудің бұзылысының табиғаты көзқарастары.

Инквизиция: дамуында ауытқуы бар тұлғаларды саяси жауларға теңеу. Реформация: мүгедектерге деген қатынас өзгермейді. Естімейтіндерді жеке оқытудың алғышарттары. Алғашқы арнайы мектептердің пайда болуы. Германияда, Францияда, Англияда арнайы білім беру жүйесінің құрылуы.

2 Тақырып. Дамуында ауытқуы бар тұлғаларға батыс еуропалық қоғам мен мемлекеттердің қатынасының даму тарихы. (Н.Н.Малофеев бойынша).

Дамудың төртінші кезеңі: аномальды балаларды жеке оқытудан жіктеп арнайы оқыту жүйесіне дейін.

Еуропада бірінші дүниежүзілік соғысқа дейінгі және кейінгі арнайы білім беру. Арнайы білім берудің дифференциациялық жүйесі. Мүмкіншілігі шектеулі тұлғаларды оқытудағы инклюзивті оқытудың даму тенденциялары. Кеңестік арнайы білім беру жүйесінің дамуы.

Дамудың бесінші кезеңі: оқшаулаудан біріктіруге дейін. БҰҰ декларациясының «Ақыл ойы кем балалардың құқығы туралы», «Мүгедектердің құқығы туралы» ұлттық арнайы білім беру жүйесіндегі рөлі. Арнайы білім беру жүйесінің қазіргі таңдағы даму тенденциялары: көмекші (компенсаторлық) технологияларды қолдану, пренатальды диагностика ерте көмек көрсету жүйесін жетілдіру.

3 Тақырып. Қазақстан Республикасында арнайы білім беру жүйесінің даму тарихы.

Қазақстанда 1917 жылға дейінгі мүмкіншілігі шектеулі балаларды оқыту және тәрбиелеу. Қазақстанда Кеңестік арнайы білім беру жүйесінің дамуы. Мүмкіншілігі шектеулі балаларға арналған алғашқы арнайы мектептер. Мектеп жасына дейінгі мүмкіншілігі шектеулі балаларды оқыту және

тәрбиелеу. Арнайы білім берудің дифференциациялық жүйесі. Республиканың жоғарғы оқу орындарында арнайы педагогтарды даярлау: Абай атындағы ҚазҰПУ дефектологиялық факультетінде (1976). Тәуелсіз Қазақстанда арнайы білім жүйесіндегі реформалау. ҚР «Кемтар балаларды әлеуметтік және медициналық педагогикалық түзеу арқылы қолдау туралы» (2002). Арнайы білім беру ұйымдарының жаңа типтері. Арнайы білім берудегі интеграциялық үрдістер.

4 Тақырып. Арнайы педагогиканың ғылым ретінде дамуы.

Шетелдегі арнайы білім беру саласындағы ғылыми зерттеулер. (тарихи шолу). Алыс және жақын шетелдердегі түзету педагогикасы мен психологиясы саласындағы зерттеулердің қазіргі заманғы жағдайы. (Өзбекістан, Қырғызстан, Таджикістан, Прибалтика, Белоруссия, Украина). Ресей Федерациясында түзету педагогикасы мен психологиясы саласындағы зерттеулердің қазіргі заманғы жағдайы. Ресей білім беру академиясы түзету педагогикалық институты. Қазақстанда арнайы білім беру саласындағы ғылыми зерттеулер. Түзету педагогикасының Ұлттық ғылыми-практикалық орталықтары (ТПҰҒО).

2 Бөлім. Арнайы педагогиканың ғылыми-теориялық негіздері

1 Тақырып. Арнайы білім берудің теориясы мен практикасының жалпы сұрақтары.

Арнайы педагогика және оның тарихы жалпы педагогиканың ғылыми саласы ретінде. Арнайы педагогика және оның тарихының негізгі түсініктері мен ұғымдары. Арнайы педагогика және оның тарихының ұғымдық аппаратының дамуы. Арнайы педагогика және оның тарихының гуманистикалық бағдары. Арнайы педагогика және оның тарихы және арнайы білім беру. Арнайы педагогика және оның тарихының объектісі, пәні, міндеттері. Арнайы білім берудің мақсат-міндеттері. Арнайы білім берудің статистикасы. Арнайы педагогика және оның тарихының сыныптамалары. Қазіргі арнайы педагогика және оның тарихының құрылысы мен пәндік салалары. Арнайы педагогика және оның тарихы мен пәндік салаларының дамуы.

2 Тақырып. Арнайы педагогиканың ғылыми негіздері.

Арнайы педагогиканың философиялық негіздері. Арнайы педагогиканың этикалық негіздері. Арнайы педагогиканың әлеуметтік мәдени және әлеуметтену негіздері. Арнайы педагогиканың құқықтық негіздері. Арнайы педагогиканың медико-биологиялық негіздері. Арнайы педагогиканың психологиялық негіздері. Арнайы педагогиканың психолінгвистикалық негіздері. Арнайы білім берудегі экономикалық мәселелер. Арнайы педагогикадағы ғылыми танымдардың әдістері мен әдіснамасы.

3 Тақырып. Мүмкіншілігі шектелі тұлғаларға арнайы білім беру.

Ерекше білім беруді қажет ететін балалар. Мүмкіндігі шектеулі балаларды кешенді дамыту. Оқыту мен тәрбиелеудегі жеке бағытталған маршруттар. Арнайы білім беру шарттары. Кедергісіз аймақ құру. Арнайы білім беру қағидалары. Арнайы білім беруді ұйымдастыру формалары. Дамуында кемістігі бар балалардың мүмкіндіктер деңгейіне сәйкес арнайы білім берудің түрлері мен сатылары. Мүмкіндіктері шектеулі балаларға жалпы білім беру Мемлекеттік стандарты (арнайы білім беру стандарты). Стандарттың негізгі параметрлері. Мүмкіндіктері шектеулі балалардың түрлі категорияларына сәйкес арнайы білімді стандарттау. Арнайы білім берудегі оқулықтар, оқу бағдарламалар, оқу жоспары.

Арнайы педагогика және оның тарихының дидактика негіздері. Арнайы білім беруде оқыту процесі. Арнайы білім беруде оқыту принциптері мен заңдылықтар. Арнайы білім беруде жалпы дидактикалық принциптерді пайдалану ерекшеліктері. Арнайы оқыту әдістері, тәсілдері және арнайы білім беру технологиялар. Арнайы білім беруді ұйымдастыру түрлері: интеграция және дифференциация. Дифференциалды және интеграциялық арнайы білім беру, олардың пайда болуы және дамуы. ҚР біріктіріп оқыту процестің, инклюзивтік білім берудің ерекшеліктері. Инклюзивтік білім берудің модельдері. Арнайы білім беруде гуманистикалық білім беру жүйелерін іске асыру жолдары.

4 Тақырып. ҚР мүмкіндіктері шектеулі балаларға әлеуметтік және медициналық педагогикалық түзете қолдау көрсету жүйесі.

ҚР әлеуметтік саясатындағы «нормалау» және «интеграция» түсініктері. ҚР «Мүмкіндігі шектеулі балаларды әлеуметтік және медико-педагогикалық түзеу арқылы қолдау көрсету Заңы» (2002). Мүмкіндіктері шектеулі балалардың әлеуметтік және медициналық педагогикалық түзеу арқылы қолдау көрсетудің мақсаты, міндеттері. ҚР мүмкіндіктері шектеулі балалардың құқықтарын әлеуметтік қорғау.

Арнайы білім беру ұйымдарының типтері мен түрлері. ҚР әлеуметтік және медициналық педагогикалық түзеу арқылы қолдаудың нормативті құқықтық базасы. 2011-2020 жж. ҚР білім беруін мемлекеттік дамыту бағдарламасы. Қазіргі арнайы білім беру жүйесінің сипаттамасы. Медициналық-әлеуметтік-педагогикалық патронаж. Кешенді ерте көмек көрсету. Мектеп жасына дейінгі мүмкіндіктері шектеулі балаларды тәрбиелеу мен оқыту жүйесі.

5 Тақырып. Арнайы білім беру жүйесінде тәрбиелеу.

Арнайы білім берудегі тәрбие процесі. Тәрбие процесі мүмкіндіктері шектеулі балаларды әлеуметтік бейімдеу мен қоғамға қосу құралы ретінде. Арнайы оқыту мен тәрбиенің өзара байланысы.

Арнайы білім беруде тәрбие мазмұны. Мүмкіндіктері шектеулі балаларды тәрбиелеу қағидалары. Жалпы және арнайы принциптері.

Арнайы білім беруде тәрбие әдістері. Тәрбиеленушінің жас, жеке дара даму ерекшеліктеріне тәуелді тәрбие әдістері мен тәсілдерін іріктеу. Әлеуметтік тәжірибені қалыптастыру әдістерінің рөлі.

Мүмкіндіктері шектеулі баланы балалар ұжымы мен жанұя жағдайында тәрбиелеу ерекшеліктері.

6 Тақырып. Арнайы білім беру жүйесінде оқыту.

Арнайы білім берудің дидактикалық принциптері. Арнайы оқытудың әдістері мен технологиялары. Жалпы педагогика және арнайы принциптер. Арнайы принциптер: адамгершілік, педагогикалық оптимизм, генетикалық принципі (ерекше қажеттіліктері бар балаларды оқытуда дамудың жалпы заңдылықтарын ескеру қажеттілігі); ерте педагогикалық көмек көрсету принципі; білім берудің түзете-теңестіру бағыты; білім берудің әлеуметтік-бейімдеу бағыты; арнайы білім берудің құралы ретінде ойлау, тіл және қарым-қатынасты дамыту принципі; оқыту мен тәрбиелеуде жеке дара ықпал ету принципі; вариативті және дифференциалды арнайы білім беру принципі; білім беруде арнайы педагог жетекшілігінің қажет ету принципі. Арнайы білім беруде жалпы педагогикалық қағидаларды іске асыру ерекшеліктері.

7 Тақырып. Арнайы білім беру жүйесіндегі педагог.

Дефектолог мамандарын дайындау жүйесі, оның қалыптасуы мен даму тарихы. Білім алуда ерекше қажеттіліктері бар балалармен жұмыс жүргізетін педагогты арнайы дайындау қажетін анықтау. Арнайы білім беру жүйесіндегі педагогтардың кәсіби әрекеттерінің мазмұны мен негізгі бағыттары. Орта және жоғары кәсіби білім беру жүйесінде арнайы педагог пен психологтарды оқыту. Арнайы педагогикадағы қазіргі мамандықтар. Тұлғалық және кәсіби даму мүмкіншіліктері. Арнайы педагог тұлғасы. Маңызды кәсіби тұлғалық ерекшеліктер. Арнайы педагогтың денсаулығына қойылатын талаптар. Арнайы білім беру жүйесіндегі педагогтардың тұлғасына қойылатын қарама-қарсы көрсеткіштер мен кәсіби зияндары.

Арнайы білім берудегі педагог әрекетінің адамгершілік бағыты. Кәсіби этика мен деонтология мәселесі.

3 Бөлім . Арнайы білім берудің педагогикалық жүйелері

1 Тақырып. Зияты зақымдалған тұлғалардың арнайы білім алуы.

ПДТ балаларға білім беру жүйесінің қазіргі заманғы теориялары мен даму тенденциялары. Жеке тұлғаға бағытталған тәсіл. ПДТ балалардың даму ортасы және оның рөлі. ПДТ балаларға арналған және жалпы білім беретін мектептерде ғылым негіздеріне оқыту қағидалары, әдістері және формалары. ПДТ балаларды оқытуды ұйымдастыру. ПДТ балаларға білім берудің

мазмұны. Арнайы түзету сабақтар. Оқытудың техникалық құралдары. Оқу жоспарлары, бағдарламалары, оқулықтар. Оқыту нәтижелерін бақылау және бағалау. Ақыл ойы кем балаларға түзету педагогикалық көмек көрсету мүмкіндіктері. Ақыл-ойы кем балаларға білім беру жүйесінің қазіргі заманғы теориялары мен даму тенденциялары. Жеке тұлғаға бағытталған тәсіл. Ақыл-ойы кем балалардың даму ортасы және оның рөлі. Ақыл-ойы кем балаларға арналған және жалпы білім беретін мектептерде ғылым негіздеріне оқыту қағидалары, әдістері және формалары. Ақыл-ойы кем балаларды оқытуды ұйымдастыру. Ақыл-ойы кем балаларға білім берудің мазмұны. Арнайы түзету сабақтар. Оқытудың техникалық құралдары. Оқу жоспарлары, бағдарламалары, оқулықтар. Оқыту нәтижелерін бақылау және бағалау.

2 Тақырып. Тіл кемістігі бар балаларға білім беру.

Логопедия саласындағы зерттеулердің жаңа бағыттары: психолінгвистикалық, психологиялық аспектілерді, құралдық әдістерін және т.б. қолдану. Түрлі білім беру ұйымдарында сөйлеу бұзылыстары бар балаларды оқытуды ұйымдастыру және мазмұны. Логопедиялық пункт. ҚР сөйлеу бұзылысы бар балаларды мектепке дейін тәрбиелеу жүйесі. Денсаулық сақтау жүйесіндегі логопедиялық көмек. Түзету логопедиялық көмектің қағидалары. Түзете-дамыту сабақтар. Сөйлеу бұзылыстары бар балаларға арнайы білім беру ұйымдарына басшылық ету.

3 Тақырып. Есту қабілеті зақымдалған балаларға білім беру.

Есту қабілеті зақымдалған балаларға білім беру жүйесінің қазіргі заманғы теориялары мен даму тенденциялары. Жеке тұлғаға бағытталған тәсіл. Есту қабілеті зақымдалған балалардың даму ортасы және оның рөлі. Есту қабілеті зақымдалған балаларға арналған және жалпы білім беретін мектептерде ғылым негіздеріне оқыту қағидалары, әдістері және формалары. Есту қабілеті зақымдалған балаларды оқытуды ұйымдастыру. Есту қабілеті зақымдалған балаларға білім берудің мазмұны. Арнайы түзету сабақтар. Оқытудың техникалық құралдары. Оқу жоспарлары, бағдарламалары, оқулықтар. Оқыту нәтижелерін бақылау және бағалау.

4 Тақырып. Аутизм жағдайдағы балаларға білім беру.

Балалық аутизм кезіндегі аффективті дамыту ерекшеліктері. Аутист балаларды әлеуметтендіру мүмкіндігі. Балалық аутизм кезінде психологиялық педагогикалық көмектің негізгі бағыттары мен ережелері. ТЕАССН бағдарламасы. Логопедиялық терапия, әлеуметтік дағдыларға оқыту, еңбектерапия. Аутизм кезінде емнің негізгі мақсаты. Түзету көмекті ұйымдастыру тәсілдері. Холдинг-терапия. Аутистикалық спектрдің скрининг. Аутизмді медикаментоздық емдеу.

5 Тақырып. Көру қабілеті зақымдалған балаларға білім беру.

Көру қабілеті зақымдалған балаларға білім беру жүйесінің қазіргі заманғы теориялары мен даму тенденциялары. Жеке тұлғаға бағытталған тәсіл. Көру қабілеті зақымдалған балалардың даму ортасы және оның рөлі. Көру қабілеті зақымдалған балаларға арналған және жалпы білім беретін мектептерде ғылым негіздеріне оқыту қағидалары, әдістері және формалары. Көру қабілеті зақымдалған балаларды оқытуды ұйымдастыру. Көру қабілеті зақымдалған балаларға білім берудің мазмұны. Арнайы түзету сабақтар. Оқытудың техникалық құралдары. Оқу жоспарлары, бағдарламалары, оқулықтар. Оқыту нәтижелерін бақылау және бағалау.

6 Тақырып. Тірек-қимыл қозғалыс аппараты зақымдалған балаларға білім беру.

Ерте жастағы және мектепке дейінгі тірек-қимыл аппараты зақымдалған балаларға түзете-дамыта көмек көрсету. Тірек-қимыл аппараты қабілеті зақымдалған балаларға білім беру жүйесінің қазіргі заманғы теориялары мен даму тенденциялары. Жеке тұлғаға бағытталған тәсіл. тірек-қимыл аппараты қабілеті зақымдалған балалардың даму ортасы және оның рөлі. тірек-қимыл аппараты қабілеті зақымдалған балаларға арналған және жалпы білім беретін мектептерде ғылым негіздеріне оқыту қағидалары, әдістері және формалары. тірек-қимыл аппараты қабілеті зақымдалған балаларды оқытуды ұйымдастыру. тірек-қимыл аппараты қабілеті зақымдалған балаларға білім берудің мазмұны. Арнайы түзету сабақтар. Оқытудың техникалық құралдары. Оқу жоспарлары, бағдарламалары, оқулықтар. Балалық церебральды параличи бар балалардың сөйлеу және қозғалыс бұзылыстары (БЦП). БЦП балалардың сөйлеу және қозғалыс бұзылыстарын түзету. Түзету жұмысты ұйымдастыру формалары, мазмұны және әдістері.

7 Тақырып. Күрделі кемістігі бар балаларға білім беру.

Дауында күрделі психофизикалық бұзылысы бар балаларды арнайы білім беру ұйымдарында оқыту және тәрбиелеу ерекшеліктері. Мүгедек балаларды үйде әлеуметтік көмек көрсету бөлімі. Мүгедек балаларды үйде әлеуметтік көмек көрсету бөлімінің әлеуметтік қызметкердің іс әрекетін ұйымдастыру, мазмұны. Медициналық әлеуметтік мекемелерде оқу-тәрбие жұмысының ерекшеліктері. Арнайы әлеуметтік қызмет көрсету жүйесінде заманауи оналту технологиялары. Күрделі бұзылыстары бар балалардың негізгі тобы. Оларды оқыту, тәрбиелеу ерекшеліктері.

Семинар сабақтардың тақырыптар тізімі

1 Бөлім. Арнайы педагогиканың тарихы

1 Тақырып. Арнайы педагогика тарихы және арнайы білім беру жүйесін зерттеу. Дамуында ауытқуы бар тұлғаларға батыс еуропалық қоғам мен мемлекеттердің қатынасының даму тарихы. (Н.Н.Малофеев бойынша).

Дамудың бірінші-үшінші кезеңі: агрессия мен жеккөрушіліктен оқу қажеттілігін түсінуге дейін.

2 Тақырып. Арнайы педагогика тарихы және арнайы білім беру жүйесін зерттеу. Дамуында ауытқуы бар тұлғаларға батыс еуропалық қоғам мен мемлекеттердің қатынасының даму тарихы. (Н.Н.Малофеев бойынша). Дамудың төртінші кезеңі: аномальды балаларды жеке оқытудан жіктеп арнайы оқыту жүйесіне дейін. Дамудың бесінші кезеңі: оқшаулаудан біріктіруге дейін.

3 Тақырып. Қазақстан Республикасында арнайы білім беру жүйесінің даму тарихы.

4 Тақырып. Арнайы педагогиканың ғылым ретінде дамуы.

2 Бөлім. Арнайы педагогиканың ғылыми-теориялық негіздері

1 Тақырып. Арнайы білім берудің теориясы мен практикасының жалпы сұрақтары.

2 Тақырып. Арнайы педагогиканың ғылыми негіздері.

3 Тақырып. Мүмкіншілігі шектелі тұлғаларға арнайы білім беру жүйесі (шетелдік тәжірибе).

4 Тақырып. ҚР мүмкіншілігі шектеулі балаларға әлеуметтік және медициналық педагогикалық түзете қолдау көрсету жүйесі.

5 Тақырып. Арнайы білім беру жүйесінде оқыту.

6 Тақырып. Арнайы білім беру жүйесінде тәрбиелеу.

7 Тақырып. Арнайы білім беру жүйесіндегі педагог.

3 Бөлім. Арнайы білім берудің педагогикалық жүйелері

1 Тақырып. Зияты зақымдалған балаларға әлеуметтік және медико-педагогикалық түзете қолдау көрсету жүйесі

2 Тақырып. Тіл кемістігі бар балаларға әлеуметтік және медико-педагогикалық түзете қолдау көрсету жүйесі.

3 Тақырып. Есту қабілеті зақымдалған балаларға әлеуметтік және медико-педагогикалық түзете қолдау көрсету жүйесі.

4 Тақырып. Аутизм жағдайдағы балаларға әлеуметтік және медико-педагогикалық түзете қолдау көрсету жүйесі.

5 Тақырып. Көру қабілеті зақымдалған балаларға әлеуметтік және медико-педагогикалық түзете қолдау көрсету жүйесі.

6 Тақырып. Тірек-қимыл қозғалыс аппараты зақымдалған балаларға әлеуметтік және медико-педагогикалық түзете қолдау көрсету жүйесі.

7 Тақырып. Күрделі кемістігі бар балаларға әлеуметтік және медико-педагогикалық түзете қолдау көрсету жүйесі.

Студенттердің оқытушының басшылығымен (СОӨЖ) және өздері орындайтын өздік жұмыстарға (СӨЖ) арналған тақырыптар тізімі

1. Арнайы білім берудегі арттерапия

2. Білім беруді ұйымдастырудағы кедергісіз орта
3. Арнайы мектептегі сыныптан тыс жұмыстар
4. Л.С.Выготскийдің ғылыми еңбектеріндегі мүмкіндігі шектеулі балаларды оқыту сұрақтары
5. Көмекші (компенсаторлық) техникалық оқыту құралдары
6. «Арнайы педагогика» курсы бойынша глоссарий
7. Қазақстан Республикасындағы инклюзивті білім беру
8. Мүмкіндігі шектеулі тұлғаларға инклюзивті әдіс-амалдар
9. Арнайы білім берудегі ақпараттық технологиялар
10. Арнайы педагогика және оның тарихының ғылыми негізделуі.
11. Арнайы білім беру жүйесіндегі педагог.
12. Арнайы педагогика және оның тарихының дидактикасы.
13. Мүмкіндіктері шектеулі балаларды тәрбиелеу.
14. Арнайы білім беру жүйесі.
15. Мектеп жасына дейінгі мүмкіндіктері шектеулі балаларға арнайы білім беру.
16. Арнайы мектеп жүйесі.
17. Мүмкіндіктері шектеулі балаларға әлеуметтік-педагогикалық көмек көрсету.
18. Зияты зақымдалған тұлғаларға арнайы білім беру жүйесі.
19. Тіл кемістігі бар тұлғалардың педагогикалық жүйесі;
20. Тіл кемістігі бар балаларға түзету, көмек көрсету.
21. Психикалық дамуы тежелген балаларға түзету, көмек көрсету.
22. Көруінде ауытқулары бар тұлғалардың педагогикалық жүйесі;
23. Естуінде ауытқулары бар тұлғалардың педагогикалық жүйесі;
24. Естімейтін тұлғаларға арналған техникалық құралдар.
25. Қозғалыс мүшелерінде кемістігі бар тұлғалардың педагогикалық жүйесі;
26. Аутистикалық синдромы бар тұлғалардың педагогикалық жүйесі;
27. Күрделі кемістігі бар тұлғалардың педагогикалық жүйесі
28. Арнайы білім беру: интеграция және дифференциация жолдары.
29. Арнайы педагогика және оның тарихы және гуманистік технологиялар.
30. Арнайы педагогика және оның тарихы педагогикалық білімнің саласы. Негізгі ұғымдар мен терминдер.
31. Арнайы педагогикадағы педагогикалық жіктеулер.
32. Арнайы педагогика және оның тарихының ғылыми негізделуі.
33. Мүмкіндіктері шектеулі тұлғалардың білім алуының құқықтық негіздері.

Курстық жұмыстардың тақырыптары

1. Арнайы мектептегі сыныптан тыс жұмыстар
2. Л.С.Выготскийдің ғылыми еңбектеріндегі мүмкіндігі шектеулі балаларды оқыту сұрақтары
3. Көмекші (компенсаторлық) техникалық оқыту құралдары
4. «Арнайы педагогика» курсы бойынша глоссарий

5. Қазақстан Республикасындағы инклюзивті білім беру
6. Мүмкіндігі шектеулі тұлғаларға инклюзивті әдіс-амалдар
7. Арнайы білім берудегі ақпараттық технологиялар
8. Мүмкіндіктері шектеулі адамның өмір сүру туралы философиялық ой-пікірлерінің дамуы.
9. Арнайы педагогика және оның тарихының ұғымдық аппаратының қалыптасуы
10. Мүмкіндіктері шектеулі адамның тәуелсіз өмір сүру туралы идеяның мәні.
11. Мүмкіндіктері шектеулі адамның құқығы мен бостандығы: халықаралық және отандық құжаттар.
12. Арнайы білім берудің тарихи қалыптасуы мен даму кезеңдері
13. ҚР арнайы білім берудің тарихи қалыптасуы мен дамуы.
14. Арнайы білім берудің мазмұны: жалпы және ерекше көрсеткіштер.
15. Арнайы білім берудегі оқулықтар: мақсаты, ерекшелігі.
16. Мүмкіндіктері шектеулі балаларды оқытуда арнайы педагогикалық принциптерді пайдалану.
17. Дамуында ауытқуы бар балаларды тәрбиелеу ерекшелігі.
18. Арнайы білім беру жүйесі.
19. Арнайы білім беруді ұйымдастырудың жаңа түрі – интеграция.
20. Мүмкіндіктері шектеулі тұлғаларды еңбек арқылы әлеуметтік оңалту және бейімдеу.
21. Арнайы білім берудегі қазіргі арнайы құралдар. Арнайы білім берудегі ақпараттық технологиялар.
22. Мүмкіндіктері шектеулі тұлғаларға әлеуметтік-педагогикалық көмек көрсетудің мазмұны мен ұйымдастыру қағидалары.
23. Дамуында ауытқуы бар балаларға ерте түзету көмек көрсету жүйесі
24. Мектеп дасына дейінгі мүмкіндіктері шектеулі балаларды арнайы тәрбиелеу мен оқыту.
25. Арнайы педагог іс-әрекетінің мазмұны.
26. Арнайы мектептер жүйесі, даму болашағы.
27. Арнайы педагогика және оның тарихы және қазіргі гуманистикалық білім беру жүйелер.
28. Дамуында ауытқуы бар балаларға білім беру педагогикалық жүйесі.
29. Шет елдеріндегі арнайы білім беру.
30. Дамуында ауытқуы бар балаларды жанұяда тәрбиелеу.
31. Мүмкіндіктері шектеулі тұлғалардың еңбек әрекеті.
32. Ғылым, өнер, мәдениет саласындағы мүмкіндіктері шектеулі тұлғалардың орны.

Аралық бақылау сұрақтары

1 аралық бақылау

1. Арнайы педагогика мен арнайы білім беру жүйесіндегі тарихи зерттеулер

2. Мүмкіндігі шектеулі тұлғаларға батысеуропалық қоғам мен мемлекеттік көзқарас (Н.Н.Малофеев бойынша).
3. Эволюцияның бірінші-үшінші кезеңдері: жеккөрушіліктен саналы оқытуға дейінгі кезең
4. Эволюцияның төртінші кезеңі: мүмкіндігі шектеулі тұлғаларды жеке бұзылыс түріне байланысты оқытудан дифференциалды арнайы білім беру жүйесіне көшу
5. Эволюцияның бесінші кезеңі: қапастан интеграцияға көшу.
6. Қазақстан Республикасында арнайы білім беру жүйесінің даму тарихы.
7. Қазақстандағы және шетелдегі арнайы педагогиканың ғылым ретінде дамуы
8. Арнайы білім берудің теориясы мен практикасындағы жалпы сұрақтар.
9. Арнайы педагогиканың ғылыми негіздері

2 аралық бақылау

10. Мүмкіндігі шектеулі тұлғаларға арнайы білім беру
11. ҚР мүмкіндігі шектеулі балаларға әлеуметтік және медико-педагогикалық түзете қолдау көрсету жүйесі
12. Арнайы білім беру жүйесіндегі тәрбие
13. Арнайы білім беру жүйесіндегі оқыту
14. Арнайы білім беру жүйесіндегі педагог
15. Зияты зақымдалған балаларды оқыту мен тәрбиелеу жүйесі
16. Тіл кемістігі бар балаларды оқыту мен тәрбиелеу жүйесі
17. Есту қабілеті зақымдалған балаларды оқыту мен тәрбиелеу жүйесі
18. Аутизмі бар балаларды оқыту мен тәрбиелеу жүйесі
19. Көру қабілеті зақымдалған балаларды оқыту мен тәрбиелеу жүйесі
20. Тірек-қимыл аппараты зақымдалған балаларды оқыту мен тәрбиелеу жүйесі
21. Күрделі кемістігі бар балаларды оқыту мен тәрбиелеу жүйесі

Ұсынылған әдебиеттер тізімі

Негізгі тізім

1. <http://www.edu.gov.kz/ru/> - официальный сайт Министерства образования и науки РК.
2. <http://www.special-edu.kz/> - сайт Национального научно-практического центра коррекционной педагогики (ННПЦ КП).
3. <http://xn----8kcmadfbxaccgagmbj3bgaqdcguqaw3aba5a1i.xn--p1ai/> - сайт Института коррекционной педагогики РАО.
4. Артпедагогика и арттерапия в специальном образовании. - М., 2001.
5. Выгодская Г.Л., Лифанова Т.М. Лев Семенович Выготский. Жизнь. Деятельность. Штрихи к портрету. – М., 1996.
6. Выготский Л.С. Основы дефектологии. – М., 2003.

7. Гайдукевич С.Е. Организация образовательной среды для детей с особенностями психофизического развития в условиях интегрированного обучения: учеб.-метод. пособие. – Минск: БГПУ, 2006.
8. Дефектологический словарь. В 2 т. – М., 2007.
9. Жалмухамедова А.К. Законодательная база системы социальной и медико-педагогической поддержки детей с ограниченными возможностями в РК // Вестник КазНПУ имени Абая. Специальное образование. – 2009. - №13.
10. Жалмухамедова А.К. Национальный план действий по развитию инклюзивного образования в Республике Казахстан // Вестник КазНПУ имени Абая. Специальное образование. – 2009. - №4(19).
11. Жалмухамедова А.К. Учащиеся с особыми потребностями и ограниченными возможностями / Обзор национальной политики в области образования. Казахстан, Кыргызская республика и Таджикистан. Учащиеся с особыми потребностями и ограниченными возможностями. - Проект Организации экономического сотрудничества (ОЕСД), 2009. – 264с..
12. Завражин С.А., Фортова Л.К. Адаптация детей с ограниченными возможностями: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. – М., 2005.
13. Закон Республики Казахстан «О социальной и медико-педагогической коррекционной поддержке детей с ограниченными возможностями» от 11 июля 2002 г., № 343 - II ЗРК.
14. Коржова Г.М., Байтурсынова А.А. История специального образования в Республике Казахстан. - Учебное пособие. - Алматы: КазНПУ им. Абая, 2003.
15. Коррекционная педагогика. Под ред. Б.П.Пузанова. – М.,2009.
16. Кукушкина. О.И. Информационные технологии в контексте отечественной традиции специального образования. — М.: Полиграф Сервис, 2005.
17. Левченко И.Ю., Приходько О.Г. Технологии обучения и воспитания детей с нарушениями опорно-двигательного аппарата. – М.: Академия, 2001.
18. Луцкина Р.К. Обучение и воспитание аномальных детей в Казахстане. Алма-Ата, 1987, 84с.
19. Малофеев Н.Н. Специальное образование в России и за рубежом. — М., 1996.—Ч. 1.
20. Мастюкова Е.М., Московкина А.Г. Семейное воспитание детей с отклонениями в развитии./Под ред. В.И.Селиверстова. – М.: Владос, 2003.
21. Мовкебаева З.А. Основные направления модернизации подготовки специальных педагогов (дефектологов) в условиях реформирования национальной системы образования // Педагогика и психология. - №1. - 2011.
22. Назарова Н.М. Коррекция дефектологии: пятнадцать лет спустя // Коррекционная педагогика. – 2007, №5.
23. Назарова Н.М. О подготовке дефектологов за рубежом // Дефектология.- 1993.- №3.- С 3-11.

24. Назарова П.М. Развитие теории и практики дефектологического образования. Сурдопедагог: история, современные проблемы, перспективы профессиональной подготовки. — М., 1992.
25. Обучение детей с проблемами в развитии в разных странах мира: Хрестоматия / Сост. Л.М. Щипицина. —СПб., 1997.
26. Специальная педагогика / Под ред. Н.М.Назаровой. - В 3 т. - М.: Академия, 2008.
27. Специальное образование в Казахстане. Информационно–методический бюллетень. – 2009-2012. - Алматы.
28. Сулейменова Р.А. Система ранней коррекционной помощи детям с ограниченными возможностями в Казахстане: проблемы создания и развития. - Алматы, 2000. 1. Басова А.Г. Егоров С.Ф. История сурдопедагогике. — М., 1984.
29. Сулейменова Р.А., Хакимжанова Г.Д. Зарубежный и отечественный опыт включения детей с ограниченными возможностями в общеобразовательный процесс. Проблемы и пути решения. - Алматы, ИД «КАПринт»,-2001.- С.114-117, С.141-149.

Қосымша тізімі

1. Феоктистова В.А. Очерки истории зарубежной тифлопедагогике и практики обучения слепых и слабовидящих детей. — Л., 1973.
2. Хрестоматия по истории тифлопедагогике. — М., 1987.
3. Гайдукевич С.Е. Организация образовательной среды для детей с особенностями психофизического развития в условиях интегрированного обучения: учеб.-метод. пособие. – Минск: БГПУ, 2006.
4. Завражин С.А., Фортова Л.К. Адаптация детей с ограниченными возможностями: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. – М., 2005.
5. Выгодская Г.Л., Лифанова Т.М. Лев Семенович Выготский. Жизнь. Деятельность. Штрихи к портрету. – М., 1996.
6. Из истории дефектологике. Переписка Л.С.Выготского с А.М.Щербиной //Дефектологике. – 1992, №1.
7. Коррекционная педагогике. Под ред. Б.П.Пузанова. – М.,1998.
8. Назарова Н.М. Коррекция дефектологике: пятнадцать лет спустя.//Коррекционная педагогике. – 2007, №5.
9. Ярошевский М.Г. Л.С.Выготский: поиск принципов построения общей психологике (к 90-летию со дня рождения). // Вопросы психологике. – 1986, №6.
10. Артпедагогике и арттерапия в специальном образовании. - М., 2001.
11. Малофеев Н.Н. Стратегия и тактика переходного периода в развитии отечественной системы специального образования и государственной системы помощи детям с особыми проблемами // Дефектологике.-1997.-№6.- С.3-10.
12. Рейсвейк К. Специальное образование в Нидерландах. — 1993.

13. Назарова П.М. Развитие теории и практики дефектологического образования. Сурдопедагог: история, современные проблемы, перспективы профессиональной подготовки. — М., 1992.

14. Семаго, М. М. Организация и содержание деятельности психолога специального образования: методическое пособие. – М. , 2007.

Авторлар:

Аутаева А.Н. - п.ғ.к., доцент

Бекбаева З.Н. - п.ғ.к., аға оқытушы

Жалмухамедова А.К. - п.ғ.к., аға оқытушы